

EKONOMİ ve İHRACAT BÜLTENİ

EYLÜL 2026

immib

İstanbul Maden ve Metaller
İhracatçı Birlikleri

İçerik

Yönetici Özeti	2
Küresel Ekonomi ve Ticaret	5
Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticareti	12
Orta Vadeli Program Açıklandı	19
Küresel Emtia Fiyatları	34
Kur Şoklarının Bankacılık Kanalıyla Reel Ekonomiye Yansımaları	41
Arz Kaynaklı Kıtık Şoklarının Dış Ticarete Etkileri	44
Küresel Kritik Mineral Görünümü 2026	47
Avrupa Birliği'nde Yapısal Dönüşüm	53

Bu rapor güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen veriler kullanılarak yalnızca bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup herhangi bir yatırım tavsiyesi olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer alan görüş ve değerlendirmeler İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğinin kurumsal yaklaşımını yansıtmamaktadır. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan görüş, değerlendirme ve bilgilerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle oluşabilecek doğrudan veya dolaylı zararlardan İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği sorumluluk kabul etmemektedir.

Yönetici Özeti

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) Temmuz 2026 Dünya Ekonomik Görünüm Güncellemesi'ne göre küresel ekonominin 2026 yılında %3,0, 2027 yılında ise %3,4 büyümesi beklenmektedir. Küresel büyümenin 2024-2025 dönemindeki ortalama %3,5 seviyesinin altında kalacağı öngörülürken, Orta Doğu'daki savaşın yol açtığı enerji arzı şoku ile yapay zeka ve teknoloji yatırımlarının oluşturduğu yeni büyüme döngüsü ekonomileri farklı yönlerde etkilemektedir. Gelişmiş ekonomilerde büyümenin 2026'da %1,7, 2027'de %1,8; gelişmekte olan ekonomilerde ise sırasıyla %3,8 ve %4,5 olması beklenmektedir. Küresel tüketici enflasyonunun 2026'da %4,7'ye yükseldikten sonra 2027'de %3,9'a gerilemesi öngörülmektedir. Ağustos ayında küresel imalat PMI değerinin 52,3'e çıkması, üretim ve yeni siparişlerdeki artışın hızlandığını; yeni ihracat siparişlerinin ise Nisan ayından bu yana ilk kez arttığını göstermektedir. [Küresel Ekonomi Bölümünün Tamamı için Tıklayınız.](#)

Dünya mal ve hizmet ticaret hacmindeki büyümenin, 2025 yılındaki %5,0 seviyesinden 2026'da %3,5'e gerilemesi, 2027'de ise %4,3'e yükselmesi beklenmektedir. Tarifeler, ticaret politikası belirsizlikleri ve daha önce öne çekilen ticaret işlemleri 2026 görünümünü baskılamakta, yapay zeka ve yarı iletkenlere yönelik güçlü talep özellikle Asya ekonomilerinin ihracatını desteklemektedir. Enerji arzındaki kesintiler ile enerji, gübre, gıda ve taşımacılık maliyetlerindeki artış, enerji ve temel gıda ithalatına bağımlı ülkelerin dış ticaret dengeleri üzerinde risk oluşturmaktadır. Buna karşılık son gelişmeler, küresel değer zincirlerinde yaygın bir parçalanmadan çok tedarikçi çeşitlendirmesi, nearshoring ve üretim ağlarının yeniden yapılanmasına işaret etmektedir. Hizmetler, yazılım, finans, tasarım ve lojistik gibi maddi olmayan unsurların değer yaratımındaki payı artarken, çok uluslu şirketlerin yatırım kararları küresel üretim ve ticaretin coğrafyasını belirlemeyi sürdürmektedir. [Küresel Ticaret Bölümünün Tamamı için Tıklayınız.](#)

Sanayi ve İşgücü Göstergelerinde Zayıflama

Türkiye ekonomisi 2026 yılının ilk çeyreğinde yıllık bazda %2,5 büyürken, sanayi göstergeleri yılın üçüncü çeyreğine zayıf bir başlangıç yapmıştır. Temmuz ayında sanayi üretimi aylık %1,0, yıllık %0,3 azalırken; imalat sanayi kapasite kullanım oranı Ağustos ayında %73,5'e gerilemiş ve Temmuz ayında başlayan düşüş eğilimi sürmüştür. Temmuz ayında işsizlik oranı 0,5 puan artarak %8,1'e, atıl işgücü oranı ise %30,6'ya yükselmiştir. Ağustos ayında imalat PMI değeri 48,1'e ve yeni ihracat siparişleri endeksi 48,0'a yükselse de her iki gösterge de 50 eşik değerinin altında kalarak imalat sanayi ve dış talepte daralmanın sürdüğüne işaret etmiştir. Buna karşılık toplam ciro endeksi Temmuz ayında yıllık %30,2, aylık %1,7 artmıştır. [Türkiye Ekonomisi Kısımının Tamamını Okumak için Tıklayınız.](#)

Cari Dengede Fazla ve Enflasyonda %31,51 Seviyesi

Temmuz ayında cari işlemler hesabı 36 milyon dolar fazla verirken, altın ve enerji hariç cari fazla 4,97 milyar dolara ulaşmıştır. Yıllıklandırılmış cari açık ise yaklaşık 40,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Ağustos ayında TÜFE aylık %1,84, yıllık %31,51 artmış; TCMB 10 Eylül 2026 tarihli toplantısında politika faizini %37,0 seviyesinde sabit tutmuştur. Dış ticarete Ağustos ayı ihracatı yıllık %8,1 artışla 23,5 milyar dolara, ithalat

ise %10,5 artışla 28,7 milyar dolara yükselmiş ve ihracatın ithalatı karşılama oranı %81,8 olmuştur. Ocak-Ağustos döneminde ihracat %4,0 artışla 185,0 milyar dolar, ithalat %5,3 artışla 250,8 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Ağustos ayında AB'ye ihracat %2,5 azalırken, ABD'ye ihracat %37,6 artmış; yüksek teknoloji ürünlerin ihracatı %9,7 gerilemiştir. [Türkiye Dış Ticareti Kısımının Tamamını Okumak için Tıklayınız.](#)

OVP İhracatta Katma Değer ve Dönüşümü Öne Çıkıyor

2027-2029 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program, dezenflasyon ve mali disiplin yoluyla makroekonomik istikrarı güçlendirmeyi; üretim kapasitesi, verimlilik ve rekabet gücünde kalıcı artış sağlamayı hedeflemektedir. Program döneminde potansiyel büyümenin yaklaşık 0,5 puan artırılması, enflasyonun tek haneli seviyelere indirilmesi ve ihracat performansının toplam tutarın yanı sıra katma değer, teknoloji yoğunluğu, marka gücü ve pazar çeşitliliği üzerinden geliştirilmesi öngörülmektedir. KOBİ'lere yönelik kredi garanti mekanizmaları, reeskont kredileri ve Yatırım Taahhütlü Avans Kredileri seçici finansman araçları olarak öne çıkmaktadır. Ticaret istihbaratı, dijital ticaret, e-ihracat, yeşil dönüşüm, Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi, kritik girdilerde tedarik çeşitlendirmesi ile Orta Koridor ve Kalkınma Yolu gibi lojistik hatlar, ihracatçıların orta vadeli dönüşüm gündeminin temel unsurlarını oluşturmaktadır. [Orta Vadeli Program Bölümünün Tamamını Okumak için Tıklayınız.](#)

Emtia Piyasalarında Fiyat ve Arz Baskısı Sürüyor

Küresel emtia piyasalarında yıl ortasındaki yüksek seviyelerin ardından sınırlı bir geri çekilme beklentisi bulunsu da kalıcı normalleşme koşulları henüz oluşmamıştır. Orta Doğu'daki jeopolitik gerilimler, Hürmüz Boğazı'ndaki belirsizlik, rafineri ve üretim altyapısındaki hasarlar ile iklim kaynaklı lojistik darboğazlar enerji ve sanayi girdilerinde arz risklerini canlı tutmaktadır. Ağustos ayında Dünya Bankası enerji fiyat endeksi aylık %8,9, yıllık %34,4; metal fiyat endeksi aylık %4,1, yıllık %32,9; değerli metal endeksi aylık %8,8, yıllık %36,7 artmıştır. Aynı dönemde gıda fiyat endeksi aylık %2,0 ve yıllık %11,5 yükselmiştir. Bakır fiyatlarındaki yıllık %48,1'lik artış ve rafine ürünlerde sınırlı rahatlama, ihracatçı sektörler açısından ürün bazlı fiyat takibini, alternatif tedarik kanallarını ve satın alma planlarının farklı risk senaryolarına göre hazırlanmasını gerekli kılmaktadır. [Emtia Piyasaları Kısımının Tamamını Okumak için Tıklayınız.](#)

Kur ve Kıtık Şokları Finansman ile Ticarete Yayılıyor

TCMB tarafından yayımlanan iki çalışma, kur ve arz şoklarının banka bilançoları ile tedarik zincirleri üzerinden reel ekonomiye aktarıldığını göstermektedir. 2018 kur şokunu inceleyen ilk çalışmada, bankaların döviz riskindeki bir standart sapmalık artışın mevcut kredi büyümesinde yaklaşık %7'lik azalmayla ilişkili olduğu; yüksek döviz riski taşıyan bankaların kredi miktarını azaltıp vadeleri kısalttığı görülmektedir. Etki, doğrudan döviz riski bulunmayan firmalara da ulaşmakta; KOBİ'ler kredi daralmasını başka bankalara yönelerek telafi edememekte ve satış, istihdam ile yatırım kayıpları daha belirgin olmaktadır. ABD dış ticaretini inceleyen ikinci çalışma ise kıtık şoklarının ihracatı hızla düşürdüğünü, koşullar düzelse dahi toparlanmanın gecikmeli gerçekleştiğini ortaya

koymaktadır. Dış ticaretin zayıf olduğu dönemlerde kayıpların %4'ü aşabilmesi; otomotiv ve sermaye mallarının kritik girdilere bağımlılığı nedeniyle daha hassas olması, tedarikçi çeşitliliği ve stok yönetiminin önemini artırmaktadır. [Yazının devamı için tıklayınız.](#)

Kritik Minerallerde Tedarik Güvenliği Öne Çıkıyor

Uluslararası Enerji Ajansının Küresel Kritik Mineral Görünümü 2026 raporu, kritik minerallerde temel riskin yalnızca arz miktarı değil, madencilik, rafinaj ve ileri işleme kapasitesinin az sayıda ülkede yoğunlaşması olduğunu göstermektedir. Baz metaller ve batarya hammaddelerinde fiyatlar yeniden yükselirken, Çin'in küresel lityum ve kobalt rafinajındaki, nadir toprak ayırıştırması ile batarya sınıfı grafit üretimindeki yüksek payı tedarik zincirlerinin kırılganlığını artırmaktadır. Mevcut projeler dikkate alındığında bakır ve lityumda 2035'e kadar arz açığının sürmesi; 2040'a kadar madencilik ve rafinaj zincirlerinde 750 milyar doların üzerinde yatırım yapılması gerekmektedir. Buna karşılık kritik mineral yatırımları 2025'te %9 gerilemiştir. İhracat kontrollerinin Çin dışındaki trilyonlarca dolarlık üretimi riske atabilmesi, tedarik çeşitlendirmesi, stratejik stoklar, geri dönüşüm, izlenebilirlik ve güvenilir ticaret ortaklıklarını ekonomik güvenliğin temel unsurları haline getirmektedir. [Yazının tamamı için tıklayınız.](#)

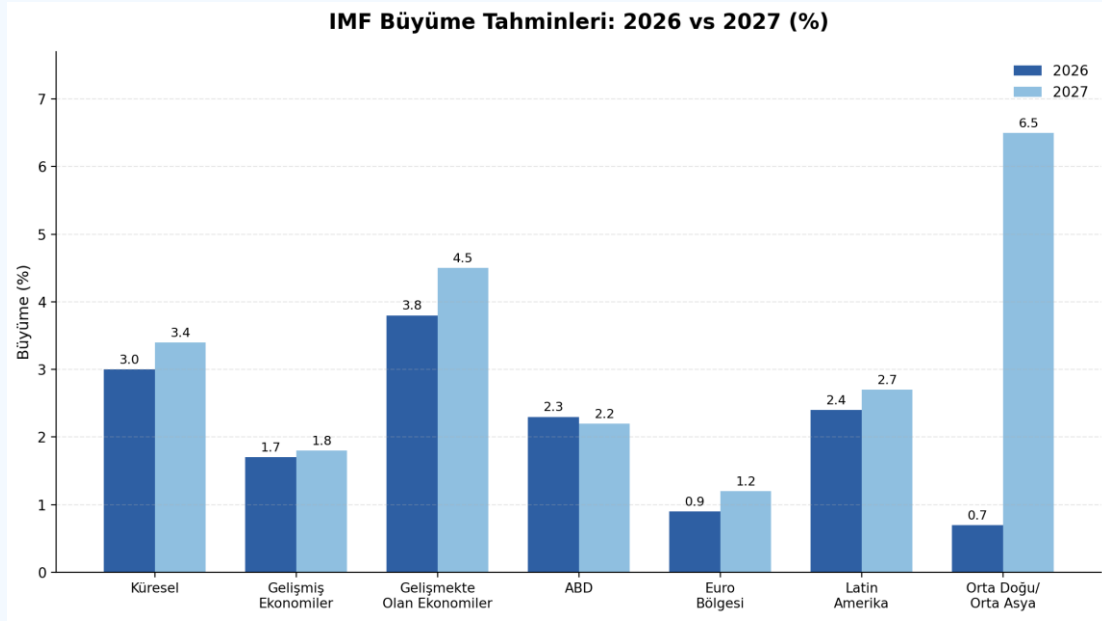
AB'de Demografi ve İklim Ticaret Koşullarını Dönüştürüyor

Avrupa Birliği'nde nüfusun yaşlanması ve iklim değişikliğinin iç su yolu taşımacılığı üzerindeki etkileri, üretim ve ticaret maliyetlerini kalıcı biçimde yükselten iki yapısal baskı oluşturmaktadır. Çalışma çağındaki nüfusun daralması; metal işleme, kaynak, kalıpcılık, bakım ve onarım alanlarında işgücü açığını derinleştirirken otomasyon yatırımları ve yakın tedarik eğilimini hızlandırmaktadır. Bu görünüm Türkiye açısından paslanmaz çelik, medikal aksam, erişilebilir yapı çözümleri ve otomasyon bileşenlerinde yeni fırsatlar sunmaktadır. Diğer taraftan 2026 yazındaki kuraklık Ren ve Tuna nehirlerinde taşımacılığı aksatmış; Ren'in Kaub noktasında su seviyesi 14 santimetreye kadar gerilerken Rotterdam-Karlsruhe hattında akaryakıt navlunu ton başına 45 avrodan 150 avroya yükselmiştir. AB'ye ihracat yapan firmaların iç dağıtım maliyetlerini tekliflere yansıtması, alternatif liman ve güzergahları değerlendirmesi ve teslimat sürelerini risk senaryolarına göre planlaması önem taşımaktadır. [Yazının tamamı için tıklayınız.](#)

Küresel Ekonomik Görünüm

Küresel ekonomide büyümenin 2026 ve 2027 yıllarında ılımlı seyretmesi beklenmektedir.

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) Temmuz 2026 Dünya Ekonomik Görünüm Güncellemesi'ne¹ göre küresel ekonomide büyümenin 2026 yılında %3,0, 2027 yılında ise %3,4 olması beklenmektedir. Böylece küresel büyümenin 2024-2025 dönemindeki ortalama %3,5 seviyesinin altında kalacağı öngörülmektedir. IMF, Nisan ayında yayımlanan tahminlerle karşılaştırıldığında küresel büyüme görünümünde kümülatif olarak önemli bir değişiklik bulunmadığını ancak ülkelerin karşı karşıya olduğu koşulların birbirinden belirgin şekilde ayrıştığını belirtmektedir. Bu farklılaşmada özellikle Orta Doğu'daki savaşın enerji ve emtia piyasaları üzerindeki etkileri ile yapay zeka ve teknoloji yatırımlarının oluşturduğu yeni büyüme dinamiği öne çıkmaktadır.

Orta Doğu'daki savaş ve teknoloji yatırımları küresel büyümeyi farklı yönlerde etkilemektedir.

Küresel ekonomik görünümün birbiriyle zıt yönde hareket eden iki temel gelişmeden etkilendiği değerlendirilmektedir. Bunlardan ilki, Orta Doğu'daki savaşın yol açtığı enerji arzı kaynaklı olumsuz şok; ikincisi ise yapay zeka alanındaki gelişmeler ve bu teknolojilerin kullanımının yaygınlaşmasıyla hız kazanan teknoloji döngüsüdür. IMF'ye göre küresel ekonomi, savaşın ilk etkilerine şu ana kadar beklenenden daha dayanıklı bir görünüm sergilemiştir. Emtia fiyatları, enflasyon beklentileri ve finansal koşullardaki hareketler başlangıçta sınırlı kalırken, şirketlerin ve ülkelerin mevcut stoklarını kullanması enerji arzındaki düşüşün etkisini geçici olarak hafifletmiştir. Bununla birlikte, tedarik zincirleri ve imalat sektörüne ilişkin öncü göstergelerin önümüzdeki dönemde daha zayıf bir ekonomik ivmeye işaret ettiği belirtilmektedir.

Enerji piyasalarına ve teknoloji değer zincirlerine entegrasyon ülkelerin büyüme görünümünü farklılaştırmaktadır.

Büyüme görünümü ülkelerin enerji piyasalarına ve küresel teknoloji değer zincirine entegrasyonuna bağlı olarak farklılaşmaktadır. Enerji ihracatçısı ülkeler, yüksek enerji fiyatlarının

¹ International Monetary Fund (IMF), World Economic Outlook Update, [Global Economy in Crosscurrents of War and Technology](#)

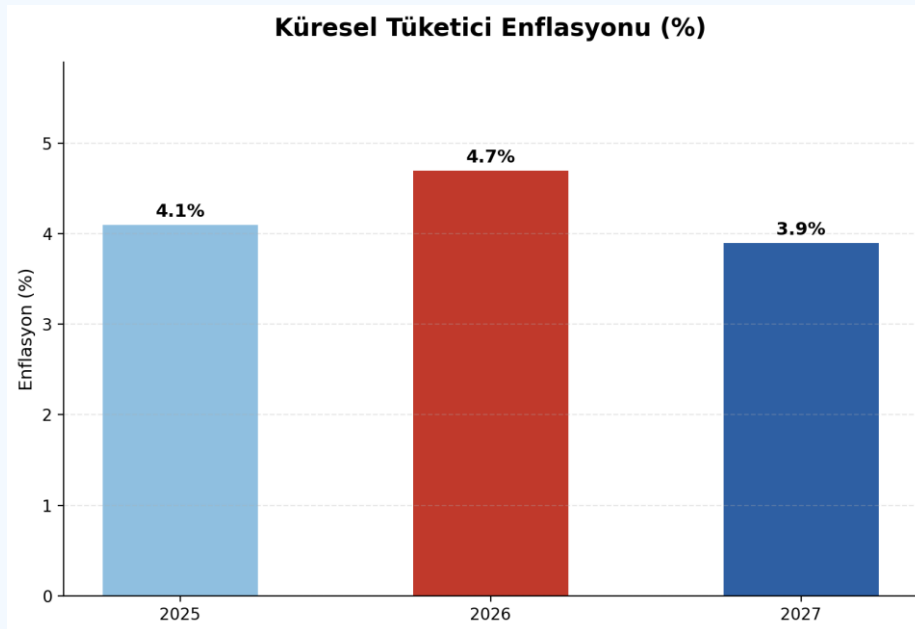
sağladığı olumlu ticaret haddinden yararlanırken, teknoloji sektöründeki küresel canlanmaya güçlü şekilde entegre olan ekonomiler de enerji ithalatçısı olmalarına rağmen büyüme açısından avantaj yaşamaktadır. Buna karşılık, enerji ithalatına bağımlı ve teknoloji değer zincirine daha sınırlı ölçüde dahil olan ekonomilerin daha fazla baskı altında kalması beklenmektedir. Gelişmiş ekonomilerde büyümenin 2026'da %1,7, 2027'de %1,8 olması öngörülmürken, gelişmekte olan ve yükselen piyasalarda büyümenin sırasıyla %3,8 ve %4,5 seviyesinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Bölgesel büyüme görünümünde ABD, Avrupa ve Asya ekonomileri arasında belirgin farklılıklar bulunmaktadır.

Bölgesel görünümde de farklılaşma dikkat çekmektedir. ABD ekonomisinin 2026 yılında %2,3, 2027 yılında %2,2 büyümesi beklenirken, Euro Bölgesi için büyüme tahmini sırasıyla %0,9 ve %1,2 olarak öne çıkmaktadır. Gelişmekte olan Asya ekonomilerinin 2026'da %5,0 büyümesi beklenirken, Çin için %4,6, Hindistan için %6,4'lük büyüme öngörülmektedir. Latin Amerika ve Karayipler bölgesinde büyümenin 2026'da %2,4, 2027'de %2,7 olması beklenirken, Orta Doğu ve Orta Asya bölgesinde savaşın etkisiyle büyümenin 2026'da %0,7'ye gerileyeceği, 2027'de ise %6,5'e yükseleceği hesaplanmaktadır.

Küresel enflasyonun 2026 yılında yükselmesi, 2027 yılında ise yeniden gerilemesi beklenmektedir.

Enflasyon tarafında ise 2024 başından bu yana devam eden düşüş eğiliminin 2026 yılında geçici olarak duracağı ifade edilmektedir. Küresel tüketici enflasyonunun 2025'teki %4,1 seviyesinden 2026'da %4,7'ye yükselmesi, ardından 2027'de %3,9'a gerilemesi beklenmektedir. IMF, 2026 enflasyon tahminini Nisan ayına kıyasla 0,3 puan, 2027 tahminini ise 0,2 puan yukarı yönlü revize etmiştir.

Enerji ve emtia fiyatlarındaki artışın maliyet baskılarını artırması beklenmektedir.

Enerji fiyatlarındaki gelişmeler bu görünümün önemli unsurlarından biri olmaya devam ediyor. IMF'nin tahminlerinde 2026 yılında ham petrol fiyatlarının 2025'e kıyasla %32, doğal gaz fiyatlarının %22 artacağı tahmin edilmektedir. Gübre fiyatlarında %26, gıda fiyatlarında ise %8

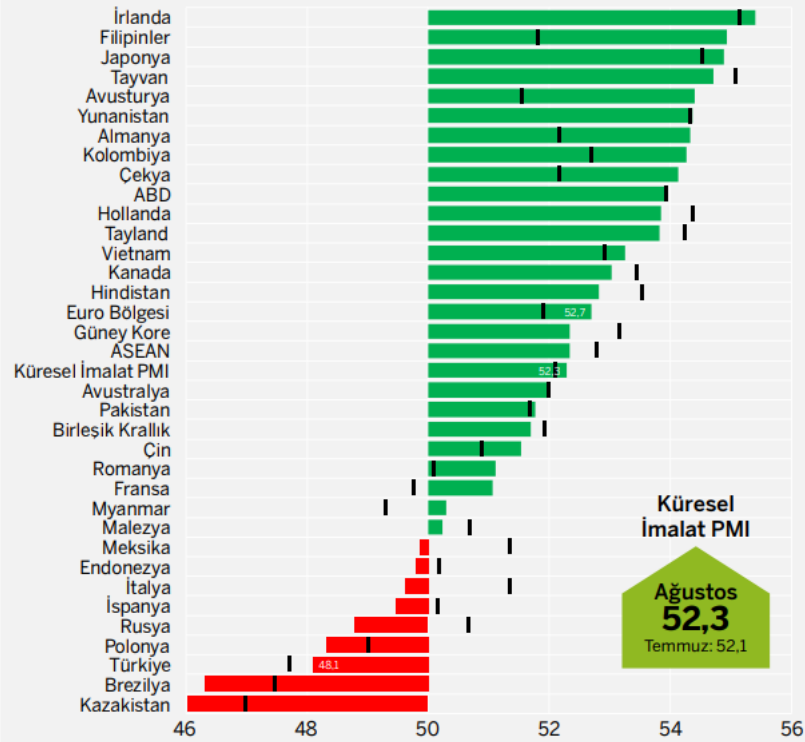
artış öngörülüyor. Bu gelişmeler, özellikle enerji ve gıda ithalatına daha fazla bağımlı ekonomiler açısından maliyet baskılarının devam edebileceğine işaret ediyor. Öte yandan, enerji piyasalarının beklenenden daha hızlı normalleşmesi ve teknoloji yatırımlarının güçlü seyretmesi halinde büyümenin tahminlerin üzerinde gerçekleşebileceği belirtiliyor. Tedarik zinciri aksamaları ve maliyet artışları imalat sektörünü baskılamaya devam etse de bu baskı önceki aylara göre daha az hissedilmiştir.

Küresel imalat sektöründe üretim ve yeni siparişlerdeki artış Ağustos ayında hızlanmıştır.

İstanbul Sanayi Odası tarafından her ay yayınlanan Dünyada İmalat PMI Gelişmeleri² raporuna göre küresel imalat sektörünün üretim, yeni sipariş ve istihdam hacminde artış hızlanmıştır. Küresel İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) Ağustos ayında 0,2 puan artarak 52,3'e ulaşmıştır. Bu değer son üç ayın en yüksek seviyesidir. Endeks bir yıldan uzun bir süredir eşik değer 50'nin üzerinde seyretmektedir ki bu da sektörün faaliyet koşullarındaki iyileşmeye işaret etmektedir. Üretim son 13 ayda, yeni siparişler ise son sekiz ay boyunca artmıştır. Ağustos ayında her iki göstergedeki artışlar da hızlanmıştır. Yeni ihracat siparişleri ise Nisan ayından bu yana ilk kez artış kaydetmiştir. Euro Bölgesi'nde İmalat PMI 0,8 puan artarak son 51 ayın en yüksek seviyesi olan 52,7'ye ulaşmıştır. Asya-Pasifik Bölgesinde en yüksek imalat PMI 54,9 ile Filipinler'e aittir. Çin İmalat PMI değeri ise 50,9'dan 51,5'e yükselerek üretim ve yeni siparişlerde büyüme güçlenmeye işaret etmiştir. ASEAN İmalat PMI değeri ise 52,8 olarak kaydedilmiştir. ABD İmalat PMI değeri ise Ağustos ayında da 53,9 olarak gerçekleşmiştir.

İmalat PMI, Ağustos 2026

(>50 = Geçen aya göre iyileşme)

² İstanbul Sanayi Odası (İSO), [Dünyada İmalat PMI Gelişmeleri](#)

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri (%)

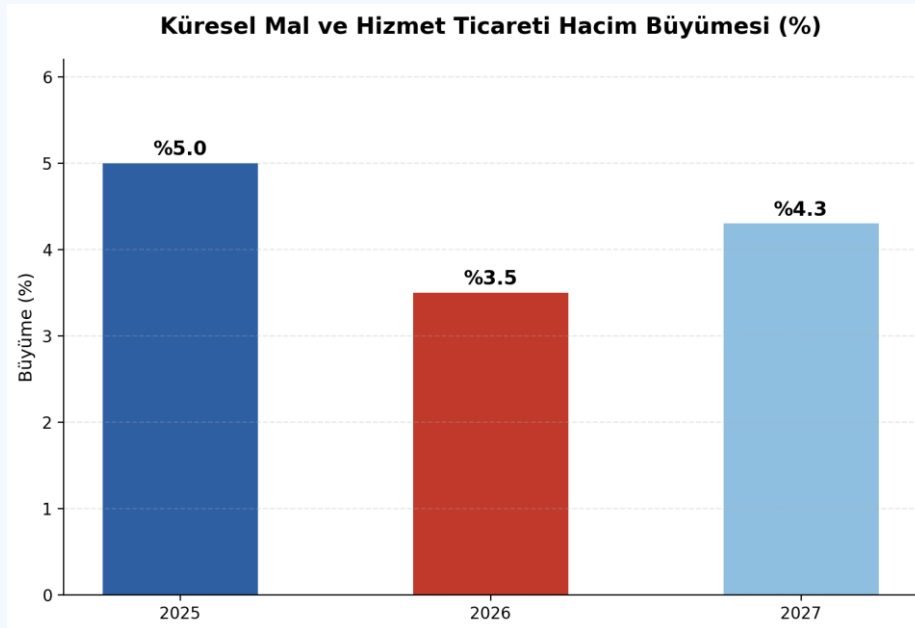
Kuruluş	Yıl	Dünya	Euro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Japonya
UNCTAD	2025	2,9	1,4	2,8	2,3	0,8	7,6	5,0	1,1
	2026	2,6	1,1	2,0	1,6	1,0	6,5	4,6	0,8
	2027	—	—	—	—	—	—	—	—
Dünya Bankası	2025	2,9	1,4	2,1	2,3	1,0	7,7	5,0	1,1
	2026	2,5	0,8	2,2	1,9	0,8	6,6	4,2	0,7
	2027	2,8	1,3	2,1	2,0	0,7	7,2	4,3	0,9
IMF	2025	3,5	1,4	2,1	2,3	1,0	7,7	5,0	1,1
	2026	3,0	0,9	2,3	2,4	1,1	6,4	4,6	0,6
	2027	3,4	1,2	2,2	2,2	1,1	6,7	4,1	0,7
OECD	2025	3,4	1,4	2,1	2,3	1,0	7,6	5,0	1,1
	2026	2,8	0,8	2,0	1,6	0,5	6,3	4,5	0,6
	2027	3,1	1,2	1,8	2,1	0,8	6,4	4,3	0,8

Kaynak: UNCTAD (Trade and Development Foresights 2026), IMF (Temmuz 2026), Dünya Bankası (Haziran 2026), OECD (Haziran 2026).

Küresel Ticaret

Küresel ticaret hacmindeki büyümenin 2026 yılında yavaşlaması beklenmektedir.

Küresel ekonomik görünümdeki yavaşlama ticaret üzerinde de etkili olacaktır. IMF, dünya mal ve hizmet ticaret hacminin 2025 yılında kaydettiği %5,0'lık büyümenin ardından 2026'da %3,5'e gerileyeceğini, 2027'de ise %4,3'e yükselerek yeniden ivme kazanacağını belirtmektedir. 2026 yılında ticaretteki yavaşlamada önceki dönemde erkene çekilen ticaret işlemlerinin etkisinin yanı sıra tarifelerin oluşturduğu baskının ve ülkelerin ticaret bağlantıları ile üretim zincirlerini yeniden düzenlemesinin belirleyici olduğu değerlendirilmektedir.

Tarifeler ve ticaret politikalarındaki belirsizlik küresel ticaretin yapısını değiştirmektedir.

Küresel ticaretin görünümünde yalnızca ticaret hacmindeki yavaşlama değil, ticaretin yapısındaki değişim de önem taşımaktadır. Tarifeler ve ticaret politikalarındaki belirsizlikler karşısında tedarik ve üretim ağları yeniden düzenlenirken, ticaret akımlarında yön değiştirme ve yeni güzergah oluşturma eğilimleri güçlenmektedir. Bu süreç bazı ülkelerin ve bölgelerin mevcut ticaret akımlarından daha fazla pay almasına neden olabilirken, küresel üretim zincirlerinin yeniden şekillenmesine de yol açmaktadır. Aynı dönemde teknolojiyle bağlantılı ticaret akımlarındaki hızlı artış, toplam küresel ticaretin destekleyici unsurlarından biri olarak öne çıkmaktadır.

Yapay zeka ve yarı iletkenlere yönelik güçlü talep Asya ekonomilerinin büyümesini desteklemektedir.

Teknoloji sektöründeki gelişmelerin küresel ticaret üzerindeki etkisi özellikle dikkat çekmektedir. 2026'nın ilk çeyreğinde beklenenden daha güçlü büyüme gösteren ekonomiler arasında, yapay zeka ile ilişkili donanım ihracatında öne çıkan Asya ekonomileri yer almaktadır. Yapay zeka ve yarı iletkenlere yönelik güçlü talep, özellikle Asya ekonomilerinde büyümeyi desteklemiştir. Güney Kore, Malezya, Tayland ve Tayvan'da 2026'nın ilk çeyreğinde büyüme, beklentilerin ortalama 4,4 puan üzerinde gerçekleşmiştir. Güney Kore ekonomisinin ilk çeyrekte %7,5 büyümesinde yarı iletkenler ve yapay zeka donanımlarına yönelik ihracat artışı önemli rol oynarken, Çin'de yüksek teknoloji imalatı ve ihracattaki artış ekonomik büyümeyi desteklemiştir. Bununla birlikte, ticaret politikalarındaki belirsizlik küresel ticaret açısından önemli bir risk olmaya devam etmektedir. Ticaret akışlarındaki yön değişiklikleri veya ülkeler arasındaki ticaret dengesizliklerinin yeni tarife artışlarını ve tarife dışı kısıtlamaları beraberinde getirebileceğine dikkat çekilmektedir. Özellikle üretim zincirlerinin üst aşamalarında yer alan sektörleri veya kritik ara girdileri hedefleyen ticaret önlemlerinin, üretim süreçlerinde arz darboğazlarına yol açabileceği belirtilmektedir. Karşılıklı misilleme niteliğindeki önlemler ise bu maliyetleri artırarak küresel tedarik zincirlerinde daha geniş çaplı aksamalara neden olabilecektir.

Enerji arzındaki gelişmeler ve emtia fiyatlarındaki artış küresel ticaret üzerinde maliyet baskısı oluşturmaktadır.

Enerji piyasalarındaki gelişmeler de küresel ticaretin seyri açısından önem taşımaktadır. Savaşın enerji arzı üzerindeki etkileri, ülkelerin enerjiye erişim koşullarını ve ithalat maliyetlerini farklı biçimlerde etkilemektedir. Özellikle Hürmüz Boğazı'ndaki gelişmelerin enerji taşımacılığı üzerindeki etkisi, ülkelerin enerji arz güvenliği açısından farklı risklerle karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Mevcut stokların kullanılması, enerji arzındaki düşüşün fiyatlara etkisini sınırlasa da stokların düşük seviyelere gerilemesi, arz kesintilerinin devam etmesi halinde fiyat baskısının artması riskini beraberinde getirmektedir. Emtia ticaretinde de enerji, gübre ve gıda fiyatlarındaki artışın etkileri görülmektedir. 2026 yılında petrol fiyatlarının %32, doğal gaz fiyatlarının %22 ve gübre fiyatlarının %26 artmasını beklenmektedir. Daha yüksek enerji ve gübre maliyetleri ile taşımacılık maliyetlerindeki artışın gıda fiyatlarını da %8 oranında yükselteceği tahmin edilmektedir. Bu gelişmeler, özellikle enerji ve temel gıda ithalatına bağımlı ülkelerin dış ticaret dengeleri ve üretim maliyetleri üzerinde baskı oluşturabilecek bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

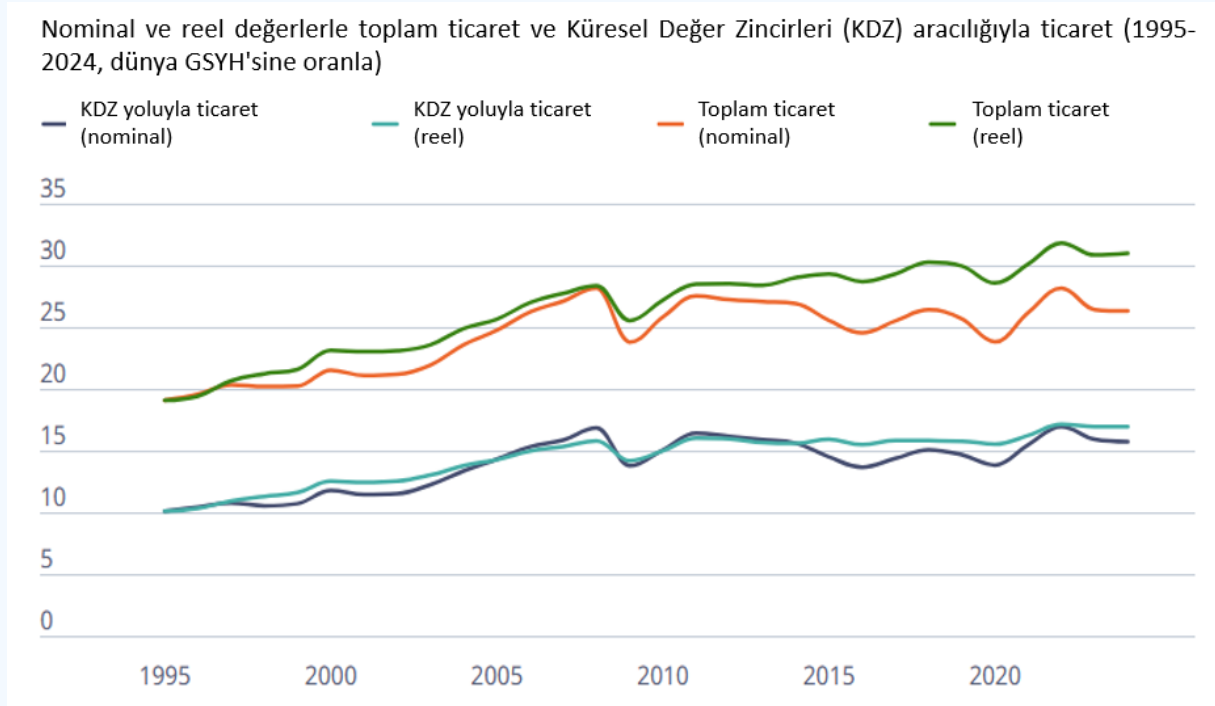
Küresel değer zincirlerinde yaşanan gelişmeler yaygın bir parçalanmadan ziyade yeniden yapılanmaya işaret etmektedir.

OECD³ tarafından yayımlanan bir değerlendirmede, son dönemde yaşanan COVID-19 salgını, jeopolitik gerilimler ve artan ticaret kısıtlamalarının küresel tedarik zincirlerinde darboğazları ve

³ OECD, Global value chains: [Why international production is evolving, not fragmenting](#)

maliyetleri artırdığı, bunun da firmaları üretim ve tedarik yapılarını yeniden değerlendirmeye yönelttiği belirtilmektedir. Bununla birlikte, söz konusu gelişmelerin küresel değer zincirlerinde yaygın bir parçalanma veya küreselleşmeden geri dönüş anlamına gelmediği; firmaların daha ziyade tedarik zincirlerini riskleri azaltacak şekilde yeniden düzenlediği vurgulanmaktadır.

OECD verilerine göre, 2024 yılında küresel değer zincirleri dünya ekonomisinin önemli bir unsuru olmaya devam etmiştir. Küresel değer zincirleriyle bağlantılı ticaret, dünya GSYH'sinin yaklaşık %17'sine karşılık gelirken, toplam küresel ticaretin GSYH'ye oranı yaklaşık %31 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu göstergeler, son dönemdeki şoklara rağmen uluslararası üretim ağlarının ortadan kalkmadığını, ancak yapısal olarak dönüşmekte olduğunu göstermektedir. Salgın, jeopolitik gelişmeler ve ticaret kısıtlamaları özellikle fiziksel tedarik zincirlerindeki riskleri artırmıştır. Buna karşılık firmalar tedarikçi çeşitlendirmesi, dayanıklılığın artırılması ve belirli üretim faaliyetlerinin farklı bölgelere taşınması gibi yöntemlere yönelmiştir. Ancak bu süreç, küresel değer zincirlerinden tamamen çıkıştan ziyade fiziksel tedarik süreçlerinin yeniden yapılandırılması şeklinde gerçekleşmektedir. Hizmetler ve yatırımlar üzerinden sınır ötesi ekonomik bütünleşme ise önemini korumaktadır.

Sektörler küresel değer zincirlerine farklı biçimlerde uyum sağlamaktadır

Sektörel gelişmeler, küresel üretim ağlarının tamamen terk edilmediğini, sektörlerin karşı karşıya oldukları risklere göre farklı uyum stratejileri geliştirdiğini göstermektedir. İmalat ve taşımacılık sektörleri, karmaşık ürünlerin üretiminde çok sayıda ülkeden gelen girdilere ihtiyaç duyulması nedeniyle küresel değer zincirlerine güçlü şekilde bağlılığını sürdürmektedir. İlaç sektörünün 2011 sonrasında uluslararası bütünleşmesini artırdığı görülmektedir. Bunun temelinde, yüksek düzeyde uzmanlaşmış girdilere ve üretim süreçlerinin uluslararası koordinasyonuna duyulan ihtiyaç bulunmaktadır. Buna karşılık motorlu taşıt sektöründe ithal girdilere bağımlılık azalmıştır. OECD bu gelişmeyi, küresel değer zincirlerinden tamamen uzaklaşmadan, fiziksel tedarik zincirlerinde bileşen kıtlığı ve benzeri risklere karşı daha dayanıklı bir yapı oluşturma çabası olarak değerlendirmektedir. Bu kapsamda reshoring ve nearshoring gibi yaklaşımlar, küresel üretimden geri çekilmeden belirli fiziksel üretim faaliyetlerinin yeniden konumlandırılması şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Ülkelerin küresel değer zincirlerine entegrasyonu devam etmektedir

OECD'nin 80 ekonomiyi kapsayan yeni verileri, küresel değer zincirlerinin ülkeler açısından da derinleşmeye devam ettiğine işaret etmektedir. 2011-2024 döneminde 80 ekonominin 49'unda ihracat içerisinde kullanılan yabancı girdilerin payı artmıştır. Bu durum, çok sayıda ekonominin ithal girdileri kullanarak üretim ve montaj süreçlerinde küresel değer zincirlerine daha fazla entegre olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, ülkelerin diğer ülkelerin ihracatında kullanılan girdileri sağlayan konumundaki değişim daha farklı bir görünüm sergilemektedir. Bazı ekonomiler bu yukarı yönlü tedarikçi rolünü genişletirken, bazıları azaltmaktadır. OECD'ye göre bu farklılaşma, küresel üretimdeki yapısal değişimlerle ilişkilidir. Özellikle yüksek katma değerli faaliyetlere yönelen ekonomiler, üretim süreçlerinde uluslararası kaynaklı bileşenlere daha fazla ihtiyaç duyabilmektedir.

Hizmetlerin küresel değer yaratımındaki rolü artmaktadır

OECD değerlendirmesinde küresel değer zincirlerinin dönüşümünde hizmetler, yazılım, finans, tasarım ve lojistik gibi maddi olmayan unsurların giderek daha fazla önem kazandığı vurgulanmaktadır. Günümüzde bir ürünün üretimi ve pazarlanması yalnızca fabrikalar ve fiziksel taşımacılıktan oluşmamakta; yazılım, finansal hizmetler, tasarım ve lojistik gibi faaliyetler de üretim sürecinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. 2011-2023 döneminde hizmet ticareti mal ticaretinden daha hızlı büyümüş ve tüm uluslararası tedarik biçimleri dikkate alındığında hizmetlerin dünya GSYH'sindeki payı %21'e ulaşmıştır. Bu kapsamda hizmetlerin yalnızca sınır ötesi ticaret yoluyla değil, yabancı ülkelerdeki iştirakler aracılığıyla da sunulması önem taşımaktadır. Dolayısıyla bir firmanın fiziksel tedarik zincirini kısaltarak üretimi kendi ülkesine veya yakın ülkelere taşıması, küresel değer zincirinden daha az yararlandığı anlamına gelmemektedir. Firma aynı anda yazılım, finansman, tasarım veya diğer hizmetleri farklı ülkelerden temin ederek küresel değer zincirleri içerisindeki bağlantılarını sürdürebilmektedir.

Çok uluslu şirketler belirleyici rol oynamaktadır

Çok uluslu şirketler küresel üretim ve değer zincirlerinin şekillenmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Yabancı iştiraklerin ihracatları da dahil edildiğinde, çok uluslu şirketlerin küresel ihracatın yarısından fazlasında rol aldığı belirtilmektedir. 2023 yılında yabancı iştiraklerin yurt içi satışları ve ihracatlarının toplamı 25,6 trilyon dolar seviyesine ulaşmıştır. OECD, bu büyüklüğün toplam küresel ticaret değerine yakın olduğuna dikkat çekmektedir. Bu nedenle çok uluslu şirketlerin yatırım kararları, yalnızca fiziksel mal akışlarını değil, küresel üretimin genel yapısını ve ülkeler arasındaki ekonomik bağlantıları da önemli ölçüde şekillendirmektedir.

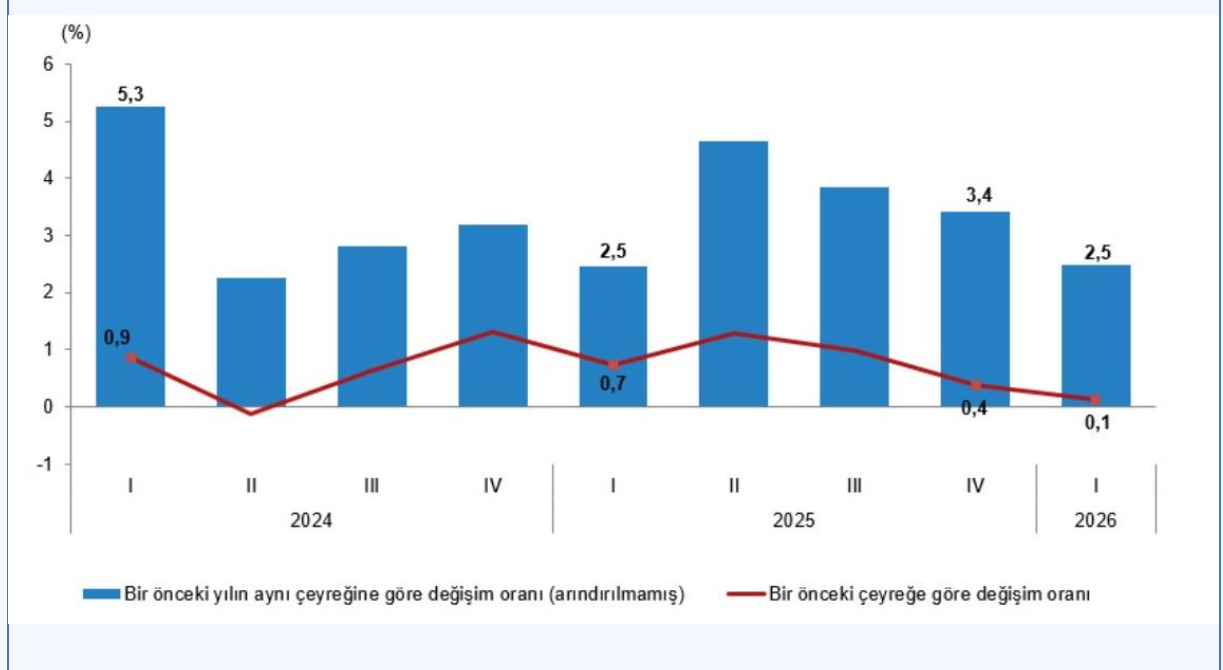
Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticaret

Türkiye Dış Ticareti

Türkiye Ekonomisi 2026 Yılı İlk Çeyreğinde %2,5 Büyüdü

Üretim yöntemine göre dört çeyrek GSYH, zincirlenmiş hacim endeksi olarak (2009=100), 2026 yılının birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %2,5 arttı. Üretim yöntemiyle Gayrisafi Yurt İçi Hasıla tahmini, 2026 yılının birinci çeyreğinde cari fiyatlarla bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %35,7 artarak 16 trilyon 999 milyar 977 milyon TL oldu. GSYH'nin birinci çeyrek değeri cari fiyatlarla ABD doları bazında 389 milyar 598 milyon oldu.⁴

Dönemler İtibariyle GSYH Büyüme Oranları

Kaynak: TÜİK

Kırmızı çizgi bir önceki çeyreğe göre değişim oranını, mavi sütunlar ise bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişimi temsil etmektedir.

⁴ TÜİK, Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla [↗](#)

Türkiye'nin Temel Ekonomik Göstergeleri

Göstergeler						2026							
	2021	2022	2023	2024	2025	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.	Tem.	Ağu.
GSYH (Yıllık Reel Yüzde Değişim) (%)	11,8	5,4	5,0	3,3	3,6	-	-	2,6	-	-	2,3	-	-
GSYH (Milyar \$) ¹	827	924	1153	1358	1596	-	-	392	-	-	438	-	-
Sanayi Üretim Endeksi ²	19,7	4,7	1,6	0,4	2,6	-1,9	2,2	-1,2	6,1	-0,1	-1,3	-0,3	-
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)	76,6	77,2	76,3	75,9	74,3	74,1	73,5	73,3	73,8	74,2	74,5	73,9	73,5
İstihdam (Milyon Kişi)	28,8	30,8	31,6	32,6	32,6	31,2	31,5	31,8	32,2	32,8	33	33	-
İşsizlik Oranı	12,0	10,4	9,4	8,7	8,3	8,6	9	8,1	8	7,4	7,4	8,3	-
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-7,1	-46,7	-41,8	-13,0	-30,2	-6,7	-7,4	-9,6	-5,5	-1,3	-4,3	0,0	-
Cari İşlemler Dengesi / GSYH Oranı	-0,9	-5,0	-3,6	-1,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dış Ticaret Dengesi (Milyar \$)	-29	-90	-86	-82	-92	-6,9	-7,5	-9,5	-6,9	-4,5	-8,6	-5,6	-
İhracat (FOB, Milyar \$)	225	254	256	262	273	20,3	21	21,9	25,4	22,4	24,9	25,6	-
İthalat (CIF, Milyar\$)	271	364	362	344	365	28,7	30,1	33,1	33,9	28,1	35,3	33	-
Bütçe Dengesi / GSYH Oranı (%)	-2,7	-0,9	-5,1	-4,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TÜFE Oranı ³	36,1	64,3	64,8	44,4	30,9	30,65	31,53	30,87	32,37	32,61	32,11	31,75	31,51
Politika Faizi Oranı ⁵	14,00	9,00	9,00	42,50	37,00	37,00	37,00	37,00	37,00	37,00	37,00	37,00	37,00
	19,00	13,00	40,00	50,00	46,00								

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, TÜİK, TCMB

¹ 2026 için 3.Çeyrek henüz açıklanmamıştır.² Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi (Yıllık Yüzde Değişim)³ TÜFE Dönem sonu yıllık yüzde değişim⁴ Değişim Oranlarının hesaplanmasında baz yılı 2015 olarak alınmıştır.⁵ 2020-2025 yılları için en düşük ve en yüksek politika faiz oranları verilmiştir.

* Aylar için verilen GSYH çeyreklik dönemleri temsil etmektedir

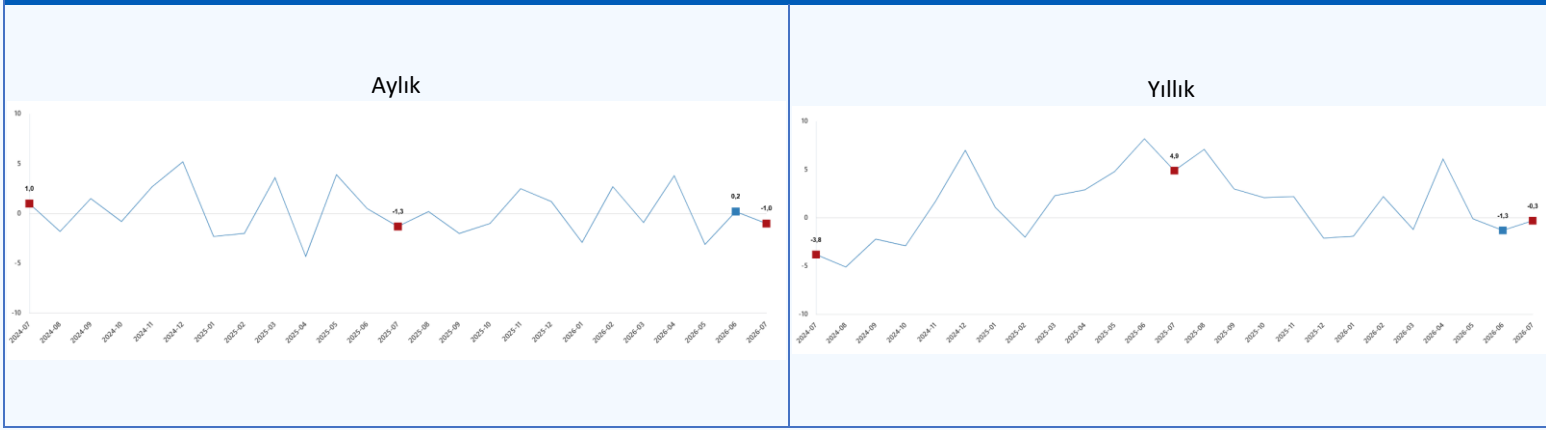
^o İşaretli aylar için ticaret dengesi ithalat ihracat farkı olarak verilmiştir. Diğer aylar HMB verisi ile uyumludur.

Not: 2025 ve 2026 yıllarına ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemde bu veriler ilgili kuruluşlar tarafından revize edilebilmektedir.

Sanayi Üretimi Temmuz'da Aylık %1,0, Yıllık %0,3 Azaldı

Sanayi üretim endeksi, 2026 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre %1,0 azalırken, bir önceki yılın aynı ayına göre %0,3 azaldı. Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, yıllık bazda madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi %3,8 azalırken, imalat sanayi sektörü endeksi %0,3 arttı, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi ise %5,6 azaldı. Aylık bazda ise madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi %2,2, imalat sanayi sektörü endeksi %0,8 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %2,2 azaldı.⁵

Sanayi Üretim Endeksi Aylık ve Yıllık Değişim Oranları (%)

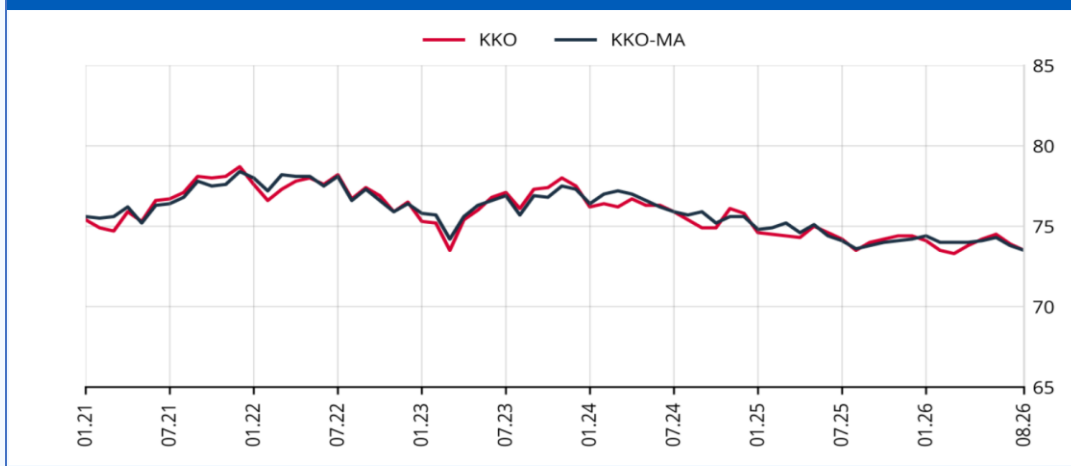

Kaynak:TÜİK

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Ağustos Ayında %73,5 Oldu

2026 yılı Ağustos ayında, imalat sanayi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış Kapasite Kullanım Oranı bir önceki aya göre 0,3 puan azalarak %73,5 seviyesinde gerçekleşirken, mevsimsel etkilerden arındırılmamış Kapasite Kullanım Oranı bir önceki aya göre 0,4 puan azalarak %73,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. Böylece kapasite kullanımında Temmuz ayında başlayan düşüş eğilimi, Ağustos ayında da devam etmiştir.⁶

Kapasite Kullanım Oranı (KKO) ve Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış KKO (%)

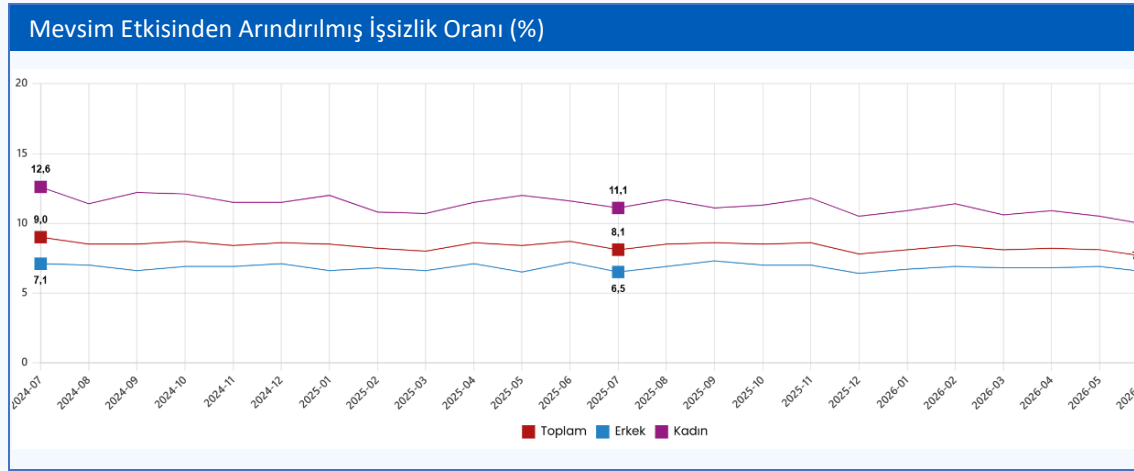

⁵ TÜİK, Sanayi Üretim Endeksi [\[Link\]](#)

⁶ TCMB, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı [\[Link\]](#)

Mevsim Etkisinden Arındırılmış İşsizlik Oranı %8,1 Seviyesinde Gerçekleşti

Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2026 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre 150 bin kişi artarak 2 milyon 860 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 0,5 puan artarak %8,1 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı erkeklerde %6,8 iken, kadınlarda ise %10,6 olarak tahmin edildi. 15–24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı bir önceki aya göre 1,5 puan artarak %14,5 oldu. Bu yaş grubunda işsizlik oranı erkeklerde %11,3, kadınlarda ise %20,3 olarak gerçekleşti. Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü oranı ise 1,8 puan artarak %30,6 oldu.^{7,8}

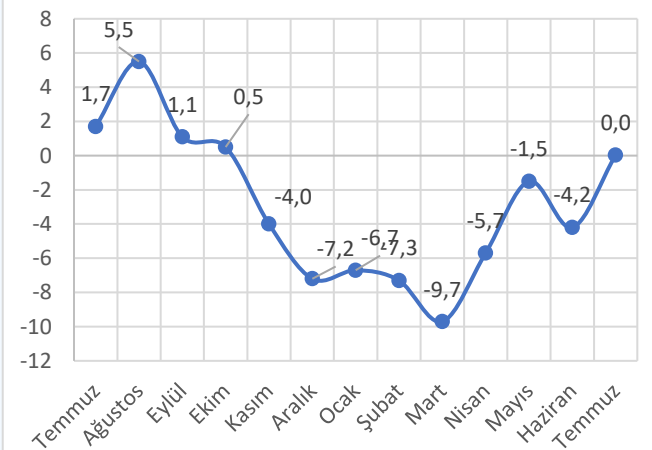

Kaynak: TÜİK

Temmuz 2026 Döneminde Cari İşlemler Fazlası 36 Milyon \$ Oldu

Temmuz ayında cari işlemler hesabı 36 milyon ABD doları fazla kaydetmiştir. Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı ise 4.972 milyon ABD doları fazla vermiştir. Ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığı 5.579 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Yıllıklandırılmış verilere göre Temmuz ayında cari açık yaklaşık 40,7 milyar ABD doları olmuştur. Hizmetler dengesi kaynaklı net girişler bu ay 8.228 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiş olup, bu kalem altında taşımacılık hizmetleri ve seyahat kaleminden kaynaklanan net gelirler sırasıyla 2.893 milyon ABD doları ve 5.968 milyon ABD doları olmuştur.⁹

Cari İşlemler Hesabı (Milyar \$)

Kaynak: Merkez Bankası

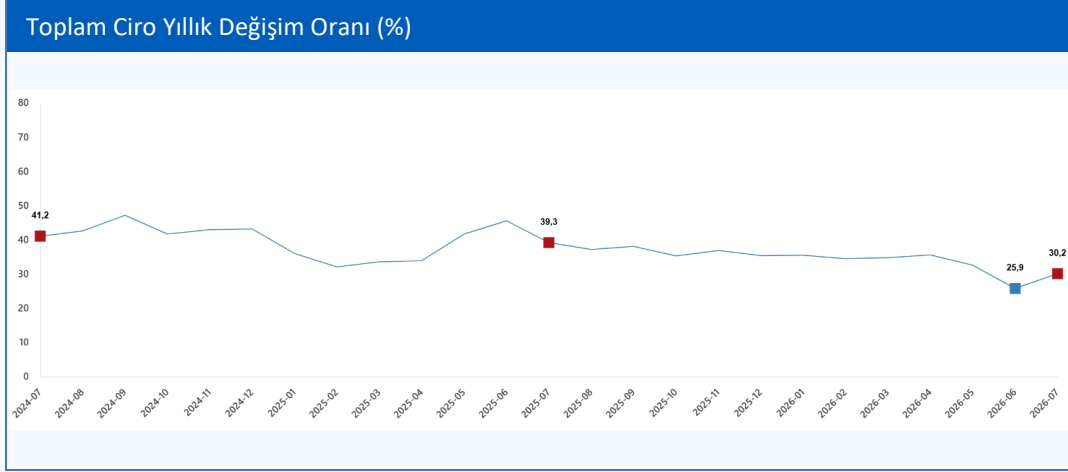
⁷ TÜİK, İşgücü İstatistikleri [\[7\]](#)

⁸ TÜİK tarafından sağlanan tanımlarda referans dönem içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan çalışma çağındaki tüm kişiler işsiz nüfusa dahildir. İşgücü, istihdam edilenler ve işsizlerin toplamı; işsizlik, işsizlerin işgücüne oranıdır. [\[8\]](#)

⁹ TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri [\[9\]](#)

Ciro Endeksi Temmuz Ayında Yıllık %30,2 Oranında Arttı

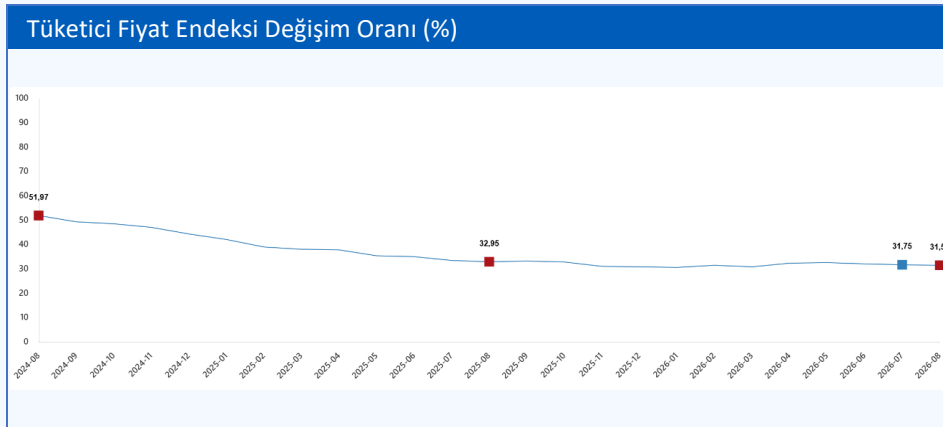
2026 yılı Temmuz ayında toplam ciro endeksi yıllık bazda %30,2 oranında arttı. Alt sektörler itibarıyla sanayi sektörü ciro endeksi %31,5, inşaat ciro endeksi %35,8, ticaret ciro endeksi %27,7 ve hizmet ciro endeksi %34,5 artış gösterdi. Aylık bazda ise toplam ciro endeksi %1,7 arttı. Aynı dönemde sanayi sektörü ciro endeksi %3,0, inşaat ciro endeksi %9,2 ve hizmet ciro endeksi %2,5 artarken, ticaret ciro endeksi aynı kaldı.¹⁰

Kaynak:TÜİK

Tüketici Fiyat Endeksi Ağustos Ayında Yıllık %31,51 Oldu

TÜFE'deki değişim 2026 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre %1,84 artış, bir önceki yılın Aralık ayına göre %22,07 artış, bir önceki yılın aynı ayına göre %31,51 artış ve on iki aylık ortalamalara göre %31,79 artış olarak gerçekleşti. En yüksek ağırlığa sahip üç ana harcama grubunun yıllık değişimleri; gıda ve alkolsüz içeceklerde %33,79, ulaşımda %35,08 ve konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlarda %39,77 artış olarak gerçekleşti. İlgili ana harcama gruplarının yıllık değişime katkıları ise sırasıyla 8,12, 5,94 ve 5,01 yüzde puan oldu. Aylık bazda gıda ve alkolsüz içeceklerde %0,22, konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlarda %2,26, ulaşımda ise %4,82 artış kaydedildi.¹¹

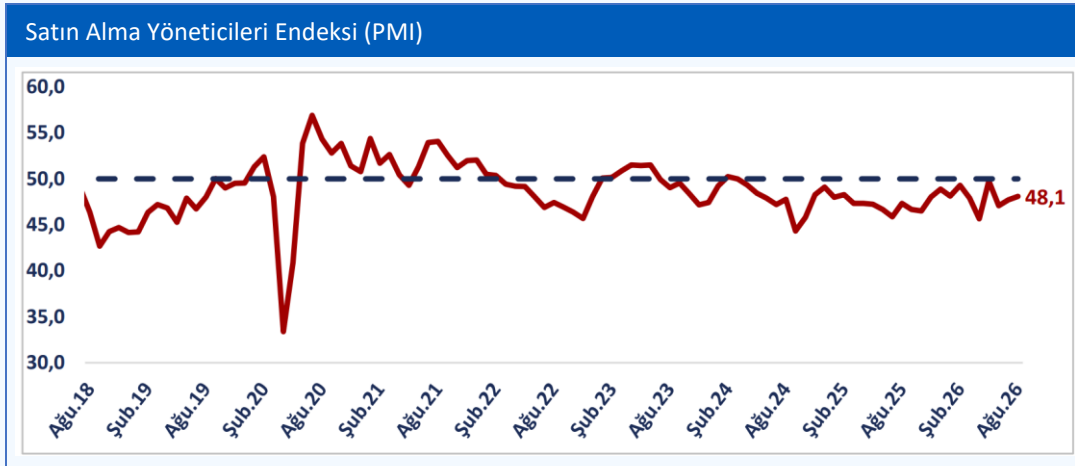
Kaynak:TÜİK

¹⁰ TÜİK, Ciro Endeksleri [↗](#)

¹¹ TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi [↗](#)

Türkiye'nin PMI Değeri Ağustos Ayında 48,1 Olarak Gerçekleşti

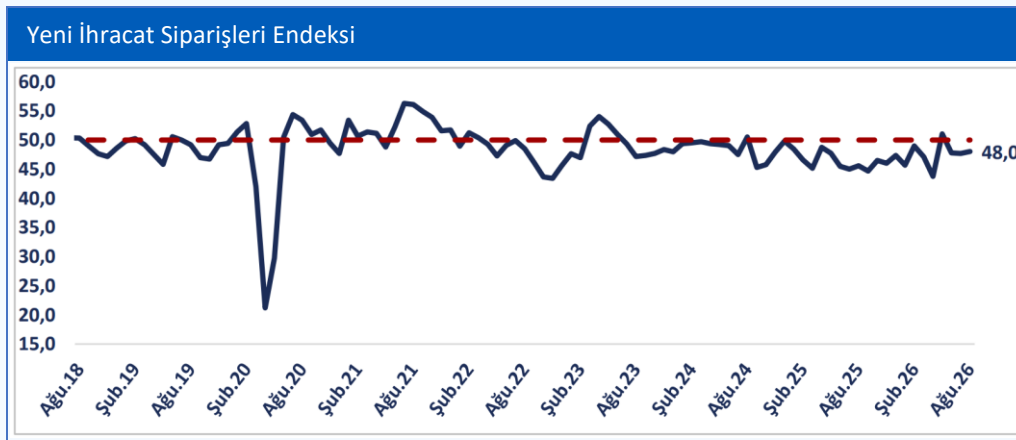
Satın Alma Yöneticileri Endeksleri, ekonomik faaliyet koşullarının ölçümü açısından yakından takip edilen öncü göstergeler arasında yer almaktadır. PMI değerinin 50'nin üzerinde olması önceki aya kıyasla iyileşmeye, 50'nin altında olması ise faaliyet koşullarında bozulmaya işaret etmektedir. Türkiye imalat sanayi PMI değeri, 2026 yılı Ağustos ayında Temmuz ayındaki 47,7 seviyesinden 48,1'e yükselerek 50 eşik değerinin altında kalmaya devam etti. Veriler, Ağustos ayında imalat sanayindeki daralmanın Temmuz ayına kıyasla hız kestiğine ve endeksin son üç ayın en yüksek seviyesine çıktığına işaret etmektedir.¹²

Kaynak:Ticaret Bakanlığı

Ağustos Ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Endeksi 48,0 Oldu

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi, imalat sektöründe yurt dışı talebe ilişkin görünümü izlemek amacıyla takip edilen öncü göstergelerden biridir. Endeks değerinin 50'nin altında olması talepte düşüşe, 50'nin üzerinde olması ise talepte artışa işaret etmektedir. 2026 yılı Ağustos ayında Yeni İhracat Siparişleri Endeksi 48,0 seviyesinde gerçekleşerek 50 eşik değerinin altında kaldı. Bu görünüm, imalat sanayinde yurt dışından alınan yeni siparişlerde daralmanın sürdüğüne, ancak düşüşün Temmuz ayına kıyasla hız kestiğine işaret etmektedir.

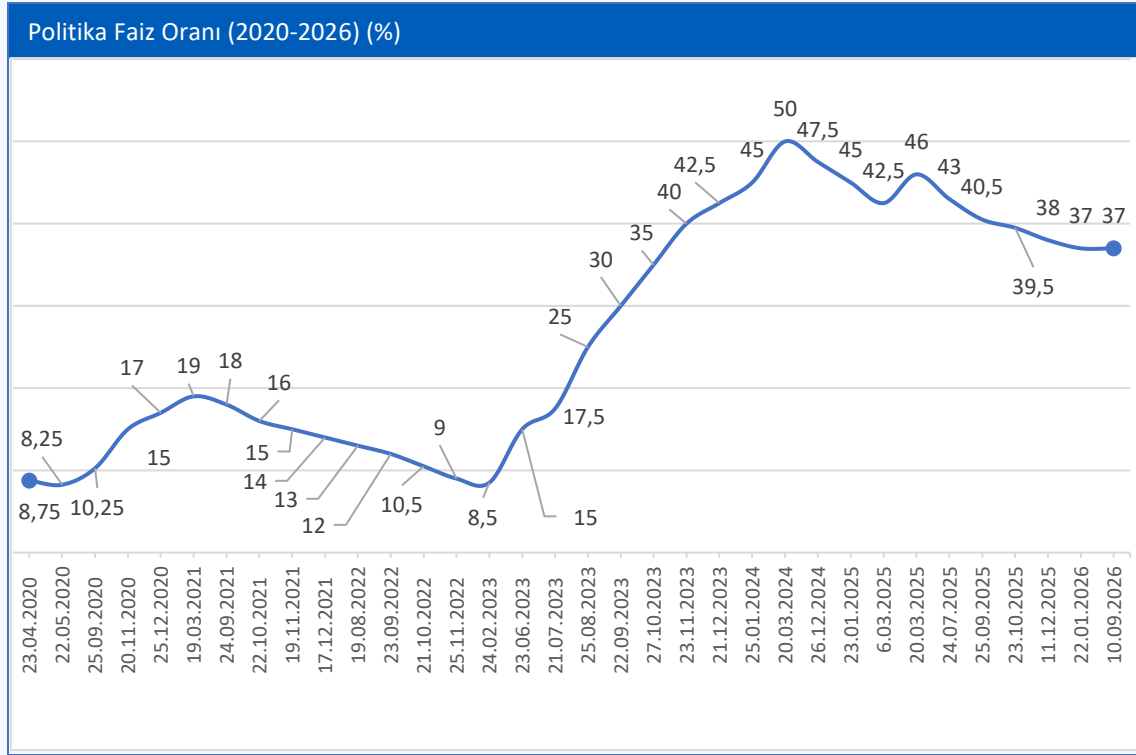

Kaynak:Ticaret Bakanlığı

¹² Ticaret Bakanlığı, Ekonomik Görünüm

2026 Temmuz'da Politika Faizi sabit bırakıldı %37

TCMB Para Politikası Kurulu, 10 Eylül 2026 tarihli toplantısında politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını %37,0 seviyesinde sabit tuttu. Kurul ayrıca Merkez Bankası gecelik vadede borç verme faiz oranını %40,0, gecelik vadede borçlanma faiz oranını ise %35,5 seviyesinde korudu. Karar metninde, aylık dalgalanmalara karşın son dönem enflasyon gerçekleştirmeleri ve öncü göstergelerin enflasyonun ana eğiliminin gerilediğine işaret ettiği belirtildi. İktisadi faaliyete ilişkin verilerin ve arz şoklarının yurt içi fiyatlara yansımalarının sınırlı kalmasının, iç talepteki zayıf seyri teyit ettiği ifade edildi. Jeopolitik gelişmeler sonucunda yüksek seyreden enerji fiyatlarının ise enflasyon görünümü üzerinde yukarı yönlü risk oluşturduğu vurgulandı. Fiyat istikrarı sağlanana kadar sıkı para politikası duruşunun sürdürüleceği ve enflasyon görünümünde belirgin ve kalıcı bir bozulma olması halinde para politikası duruşunun sıkılaştırılacağı ifade edildi.¹³

Kaynak:Merkez Bankası

¹³ TCMB Para Politikası Kurulu Basın Duyurusu [↗](#)

Orta Vadeli Program Açıklandı

2027-2029 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program (OVP), küresel ekonomide belirsizliklerin, jeopolitik risklerin ve ticaret politikalarındaki ayrışmanın belirginleştiği bir dönemde Türkiye ekonomisinin temel politika çerçevesini ortaya koymaktadır. Program, bir yandan dezenflasyon ve mali disiplin yoluyla makroekonomik istikrarı güçlendirmeyi, diğer yandan üretim kapasitesi, verimlilik ve rekabet gücünde kalıcı artış sağlamayı hedeflemektedir.

OVP’de küresel finansal koşulların sıkılığını koruduğu, dış talepteki zayıflamanın ve dünya ticaretindeki yavaşlamanın ekonomik görünüm üzerinde baskı oluşturduğu bir çerçeve esas alınmaktadır. Bununla birlikte, tedarik zincirlerinin yeniden şekillenmesi, dijital ticaretin hızlanması, düşük karbonlu üretime geçiş ve bölgesel ticaret koridorlarının önem kazanması Türkiye açısından yeni fırsat alanları da doğurmaktadır. Programın başarısı, söz konusu risklerin sınırlandırılması kadar bu yapısal değişimlerin üretim ve ihracat lehine değerlendirilebilmesine bağlı olacaktır.

Program döneminde dengeli, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyümenin sağlanması; istihdam oluşturma kapasitesinin geliştirilmesi ve ekonomik kazanımların daha geniş kesimlere yayılması temel amaçlar arasında yer almaktadır. Verimlilik artışını merkeze alan politika bileşimiyle potansiyel büyüme oranının yaklaşık 0,5 puan artırılması hedeflenmektedir.

Makroekonomik İstikrar Üretim Planlamasının Temelini Oluşturacak

OVP’nin temel eksenlerinden biri, enflasyonun program dönemi sonunda tek haneli seviyelere indirilmesi ve finansal istikrarın güçlendirilmesidir. Fiyat istikrarında sağlanacak ilerleme; firmaların maliyet, nakit akışı, stok ve yatırım planlamasını daha sağlıklı yapabilmesi bakımından önem taşımaktadır. Girdi fiyatları ile satış fiyatlarının farklı hızlarda değiştiği yüksek enflasyon ortamı, özellikle uzun vadeli sipariş alan ve sabit fiyatlı sözleşmelerle çalışan sanayi firmaları açısından öngörülebilirliği azaltmaktadır. Bu nedenle dezenflasyon sürecinin kalıcı sonuç üretmesi, reel sektörün karar alma ufkuunun uzamasına ve finansman kaynaklarının daha verimli alanlara yönelmesine katkı sağlayacaktır.

Finansal istikrar tarafında Türk lirası mevduatın payındaki artış, rezervlerdeki güçlü görünüm ve ülke risk primindeki iyileşmenin korunması öne çıkmaktadır. Bu görünümün devamı, dış finansman koşullarının iyileşmesi ve firmaların daha uzun vadeli kaynağa erişebilmesi açısından destekleyici olacaktır. Bununla birlikte, sıkı finansal koşulların kısa vadede işletme sermayesi ihtiyacını artırabileceği ve krediye erişimi sınırlandırabileceği dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla programda öngörülen seçici finansman yaklaşımının üretim kapasitesini ve ihracat bağlantılarını koruyacak biçimde uygulanması kritik önem taşımaktadır.

Mali disiplinin sürdürülmesi ve kamu kaynaklarının verimli kullanılması da dezenflasyon sürecinin tamamlayıcı unsurlarıdır. Para ve maliye politikaları arasındaki eşgüdümün güçlenmesi, enflasyon beklentilerinin iyileşmesine ve risk priminin gerilemesine katkı

sunabilecektir. Makroekonomik dengelenmenin üretim ve istihdam kapasitesinde kalıcı kayıp oluşturmaktan yürütülmesi önem taşımaktadır.

Sanayide Dayanıklılık, Verimlilik ve Teknolojik Dönüşüm Öne Çıkıyor

Program, imalat sanayiinin küresel belirsizlikler ile yurt içindeki makrofinansal dengelenmenin oluşturduğu baskılara karşı dayanıklılığının artırılmasını temel önceliklerden biri olarak tanımlamaktadır. Firmaların ölçeklerine ve sektörlerine göre farklılaşan ihtiyaçlarına yönelik daha seçici çözümler geliştirilmesi öngörülmektedir. KOBİ’lerin kredi garanti mekanizmalarıyla desteklenmesi, belgeye ve tedarik ihtiyacına dayalı işletme sermayesi programları ile reeskont kredileri ve Yatırım Taahhütlü Avans Kredilerinin artırılması bu yaklaşımın başlıca araçlarıdır.

Yüksek katma değerli üretime geçiş, Ar-Ge ve yenilik kapasitesinin geliştirilmesi, teknolojiye dışa bağımlılığın azaltılması ve nitelikli işgücünün güçlendirilmesi programın sanayi politikası bakımından birbirini tamamlayan unsurlarıdır. Yerel Kalkınma Hamlesi kapsamında bölgesel yatırım ihtiyaçlarının teknolojik dönüşüm, istihdam ve ihracat bağlantısıyla desteklenmesi; geleneksel ve yöresel ürünlerde markalaşma, tasarım, ambalaj ve sertifikasyon kapasitesinin geliştirilmesi planlanmaktadır. Bu yaklaşım, yalnızca ileri teknoloji sektörlerinin değil, düşük ve orta teknoloji yoğun sektörlerin de verimlilik, tasarım ve marka değeri üzerinden dönüşmesini gerekli kılmaktadır.

İhracatta Hacimden Niteliğe Geçiş Hızlanacak

OVP’nin ihracatçılar açısından en belirgin mesajı, dış satım performansının yalnızca toplam ihracat tutarıyla değil, üretilen katma değer, teknoloji yoğunluğu, marka gücü ve pazar çeşitliliğiyle birlikte değerlendirileceğidir. Programın ikinci yarısında dış ticarete rekabetçilik başlığı altında ortaya konulan politika çerçevesi; yüksek katma değerli ve teknoloji yoğun ürünlerin ihracat içindeki payının artırılmasını, düşük ve orta teknoloji yoğun sektörlerde dönüşümün desteklenmesini ve hizmet ihracatının çeşitlendirilmesini öngörmektedir. Böylece ihracatın küresel ticaretten aldığı payın artırılması kadar, ihracat gelirinin yurt içinde bıraktığı katma değerın yükseltilmesi de amaçlanmaktadır.

Destek mekanizmalarının ürün bazında küresel talep eğilimleri, Türkiye’nin mevcut pazar payı, teknoloji seviyesi, emek yoğunluğu ve sektörel dönüşüm ihtiyacı gibi ölçütlerle yeniden ele alınması planlanmaktadır. Dünya ticaretindeki payı gerileyen ancak Türkiye’nin güçlü olduğu düşük teknolojili ve emek yoğun ürünlerde mevcut desteklerin gözden geçirilmesi, firmalar açısından dönüşüm baskısını artıracaktır. Bununla birlikte bu yaklaşım; makineleşme, enerji verimliliği, tasarım, kalite, sertifikasyon ve markalaşma yatırımlarını hızlandıran işletmeler için daha hedefli desteklere erişim imkanı yaratabilecektir. İhracatçıların bu nedenle yalnızca üretim hacmini değil, ürün başına katma değeri ve müşteri portföyünün niteliğini de izleyen orta vadeli dönüşüm planları hazırlaması önem taşımaktadır.

Yeni Pazarlara Erişimde Ticaret İstihbaratı Belirleyici Olacak

Küresel ticarete korumacılık eğilimlerinin güçlenmesi, teknik düzenlemelerin çeşitlenmesi ve tedarik zincirlerinin siyasi ve ekonomik bloklar etrafında yeniden yapılanması, pazara erişimi ihracatçılar açısından daha karmaşık hale getirmektedir. OVP bu tablo karşısında ticaret diplomasisinin daha hedefli kullanılmasını, ülke, sektör ve ürün bazında erken uyarı ve ticaret istihbaratı mekanizmalarının güçlendirilmesini öngörmektedir. Düzenleme değişiklikleri, ilave vergiler, yerelleştirme şartları, sürdürülebilirlik standartları ve lojistik riskler hakkında daha erken bilgi sağlanması, firmaların pazar kaybı yaşamadan alternatif kanallara yönelmesini kolaylaştırabilecektir.

Uzak Ülkeler Stratejisi ile İslam İşbirliği Teşkilatı üyelerine yönelik ihracatı geliştirme politikalarının sürdürülmesi; Afrika, Orta Asya ve Türk Dünyası ile ekonomik ilişkilerin derinleştirilmesi ve komşu ülkelerle bölgesel işbirliklerinin güçlendirilmesi, pazar çeşitlendirmesi bakımından öne çıkmaktadır. Buna karşılık Avrupa Birliği, Türkiye'nin başlıca ihracat pazarı olmayı sürdüreceğinden Gümrük Birliği'nin güncellenmesine yönelik çalışmaların seyri önemini korumaktadır. Firmaların bir taraftan AB pazarındaki konumunu yeni düzenlemelere uyum yoluyla güçlendirmesi, diğer taraftan tek ülke veya bölgeye bağımlılığı azaltacak dengeli bir pazar portföyü oluşturması gerekecektir.

Dijital ticaret ve e-ihracat da pazara erişim politikasının tamamlayıcı unsuru olarak değerlendirilmektedir. Öncelikli pazarlardaki temsilciliklerin dijital ticaret kapasitesinin artırılması, ihracatçıların küresel çevrim içi pazar yerlerine erişiminin kolaylaştırılması ve hedef ülkelerdeki düzenleyici çerçeveler konusunda yönlendirme sağlanması planlanmaktadır. Bu kapsamda ihracatçıların dijital satış kanallarını yalnızca yeni bir sipariş kaynağı olarak değil; fiyatlama, müşteri davranışı, rakip analizi ve marka görünürlüğü hakkında veri üreten bütüncül bir ihracat altyapısı olarak ele almaları önem kazanacaktır.

Yeşil Dönüşüm Rekabet Gücünün Ayrılmaz Bir Parçası Haline Geliyor

OVP, yeşil dönüşümü çevresel bir yükümlülüğün ötesinde ihracat rekabetçiliğini doğrudan etkileyen bir politika alanı olarak konumlandırmaktadır. Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi'nin Avrupa Birliği Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması ile uyumunun güçlendirilmesi; özellikle emisyon yoğun sektörlerde ölçüm, raporlama, doğrulama ve düşük karbonlu üretim yatırımlarını zorunlu hale getirecektir. Karbon fiyatlandırmasının oluşturabileceği ilave maliyetleri azaltmaya yönelik ihracat finansman araçlarının çeşitlendirilmesi ise dönüşümün finansman boyutuna verilen önemi göstermektedir.

İhracatçı firmalar bakımından enerji ve kaynak verimliliği, yenilenebilir enerji kullanımı, döngüsel üretim ve ürünlerin karbon ayak izinin izlenmesi giderek daha fazla pazar erişim koşuluna dönüşecektir. Bu nedenle yeşil dönüşüm yatırımlarının yalnızca mevzuata uyum maliyeti olarak görülmemesi; enerji giderlerini azaltan, tedarikçi tercihinde avantaj sağlayan ve uzun vadeli müşteri ilişkilerini güçlendiren bir rekabet unsuru olarak ele alınması gerekmektedir.

Finansman ve Tedarik Güvenliği İhracatçıların Gündeminde İlk Sıralarda Yer Alacak

Programda ihracat desteklerinin finansman araçlarıyla birlikte ele alınması, ihracatı Geliştirme Anonim Şirketi aracılığıyla kefalet yükünün azaltılması ve ihracatçı firmalara yönelik reeskont kredilerinin artırılması öngörülmektedir. Bu araçların etkinliği, sağlanan kaynağın vadesi, maliyeti ve erişim koşullarının ihracat siparişlerinin üretim döngüsüyle ne ölçüde uyumlu olduğuna bağlı olacaktır. Özellikle emek yoğun sektörlerde işletme sermayesinin korunması; yüksek teknoloji ve yeşil dönüşüm yatırımlarında ise uzun vadeli ve öngörülebilir finansmanın sağlanması, ihracat kapasitesinin sürdürülebilirliği açısından kritik görünmektedir.

Kritik girdi, ürün ve teknolojilerde dışa bağımlılığın analiz edilmesi; yerli üretim ve işleme kapasitesinin geliştirilmesi ve tedarik kaynaklarının çeşitlendirilmesi de ihracatçıların maliyet ve teslimat risklerini azaltabilecek adımlar arasındadır. Orta Koridor ve Kalkınma Yolu başta olmak üzere uluslararası ulaştırma koridorlarının kapasitesinin artırılması, alternatif ve dirençli ticaret güzergahlarının oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte firmaların da kritik girdiler için çoklu tedarikçi yapısı kurması, stok ve sözleşme politikalarını risk senaryolarına göre güncellemesi ve lojistik rotalarını çeşitlendirmesi gerekecektir.

Sonuç olarak OVP, ihracatçıları için kısa vadede finansmana erişim ve maliyet yönetimini; orta vadede ise teknolojik dönüşüm, pazar çeşitlendirmesi, markalaşma, dijitalleşme ve düşük karbonlu üretimi aynı bütünün parçaları olarak ele alan bir yol haritası sunmaktadır. Programın ihracat performansına katkısı, açıklanan araçların uygulama takviminin netleşmesine, desteklerin firmaların ölçek ve sektör özelliklerine göre erişilebilir kılınmasına ve kamu-özel sektör iletişiminin etkinliğine bağlı olacaktır. İhracatçıların ise bu dönemi yalnızca dış talepteki geçici dalgalanmaları yönetme süreci olarak değil, ürün portföyünü ve üretim modelini küresel dönüşüme uyarlama fırsatı olarak değerlendirmesi önem taşımaktadır.

Türkiye Dış Ticareti

Ağustos ayında ihracat %8,1 artışla 23,5 milyar \$ oldu

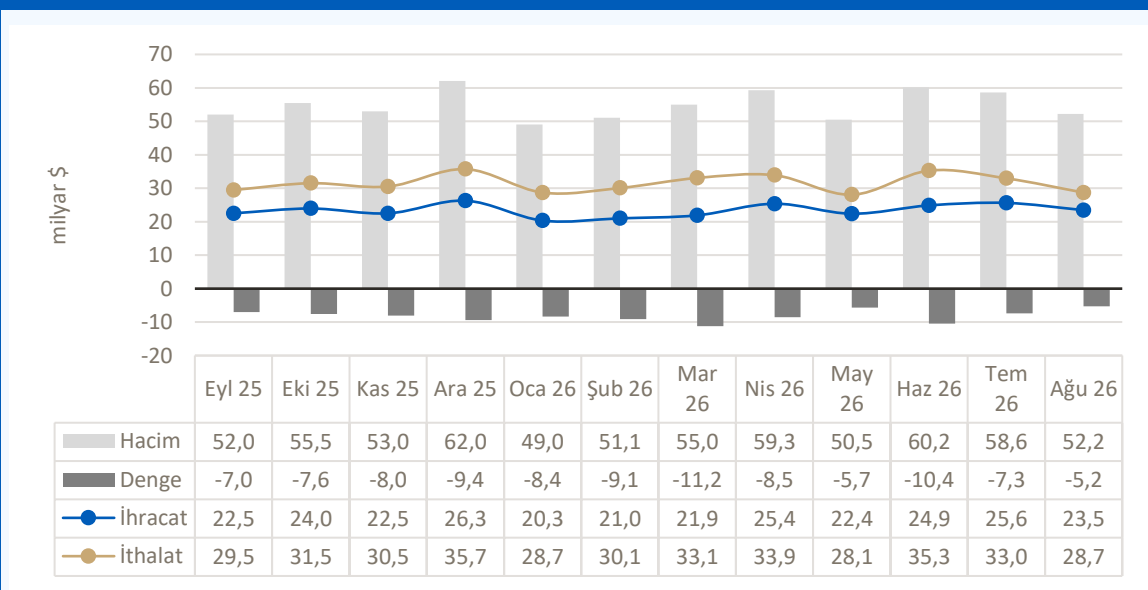
2026 yılının Ağustos ayında Türkiye ihracatı %8,1 artışla 23,5 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde toplam ithalat %10,5 artışla 28,7 milyar \$'a yükselmiştir. Dış ticaret hacmi ise %9,4 artışla 52,2 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili ayda ihracatın ithalatı karşılama oranı %81,75 olarak gerçekleşmiştir. Ocak-Ağustos 2026 döneminde ise Türkiye ihracatı %4 artışla 185 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. İthalat ise %5,3 artışla 250,8 milyar \$'a ulaşmıştır. Bu dönemde dış ticaret hacmi %4,7 değişimle 435,8 milyar \$ olmuştur. İthalatın ihracatı karşılama oranı %73,8 olarak gerçekleşmiştir. Son 12 aylık ihracat 280,3 milyar \$'a ulaşmıştır.

Türkiye Dış Ticareti				
	Ağustos 2026	Değ. (%)	Ocak-Ağustos 2026	Değ. (%)
İhracat (milyar \$)	23,5	8,1	185,0	4,0
İthalat (milyar \$)	28,7	10,5	250,8	5,3
Dış Ticaret Hacmi (milyar \$)	52,2	9,4	435,8	4,7
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	-5,2	22,3	-65,8	9,3
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	81,8	-	73,8	-

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Son 12 aylık dönemde aylık ortalama ihracat 23,4 milyar \$, ortalama ithalat ise 31,5 milyar \$ olmuştur. Son 1 yılda en yüksek ihracat rakamına 26,3 milyar \$ ile 2025 yılı Aralık ayında erişilmiştir. En düşük ihracat ise 20,3 milyar \$ ile 2026 yılı Ocak ayında gerçekleşmiştir. En yüksek aylık ithalat 35,7 milyar \$ ile 2025 yılı Aralık ayında, en düşük ithalat ise 28,1 milyar \$ ile 2026 yılı Mayıs ayında olmuştur.

Türkiye'nin Aylık İhracat - İthalat Karşılaştırması

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Ağustos ayında en fazla ihracat yapılan ülke grubu 8,82 milyar \$ ile Avrupa Birliği oldu

Bölgesel bazda ülkemizin en büyük ticaret ortağı konumunda bulunan Avrupa Birliği ile ihracatımız 2026 yılı Ağustos ayında geçen yıla göre %2,5 oranında azalarak 8,82 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ihracat içindeki payı ise %37,6 oldu. 2026 yılı Ağustos ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci bölge Diğer Avrupa (AB Hariç) olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ihracat %30,6 oranında artış ve %17,6 pay ile 4,13 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili dönemde Yakın ve Orta Doğu ülkeleri 4,02 milyar \$ ihracat, %12,6 artış ve %17,1 pay ile en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

Ülke Grupları İhracat Dağılımı							
Sıra	Ülke Grupları	Ağustos 2026			Ocak-Ağustos 2026		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği	8.816	-2,5	37,6	78.067	1,8	42,2
2	Diğer Avrupa (AB Hariç)	4.127	30,6	17,6	28.738	6,6	15,5
3	Yakın ve Orta Doğu	4.016	12,6	17,1	27.823	-2,0	15,0
4	Kuzey Amerika	1.861	34,1	7,9	12.921	10,3	7,0
5	Diğer Asya	1.799	1,5	7,7	14.264	9,3	7,7
6	Kuzey Afrika	1.361	10,4	5,8	10.659	8,6	5,8
7	Diğer Afrika	759	21,1	3,2	6.043	25,3	3,3
8	Güney Amerika	315	28,6	1,3	2.108	10,4	1,1
9	Orta Amerika ve Karayipler	251	1,4	1,1	2.059	9,7	1,1
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	101	12,6	0,4	841	14,6	0,5
	Diğerleri	61	-81,4	0,3	1.484	-25,9	0,8
	Toplam	23.467	8,1	100,0	185.006	4,0	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Ağustos ayında en fazla ithalat yapılan ülke grubu 9,06 milyar \$ ile Diğer Asya

2026 yılının Ağustos ayında Türkiye'nin toplamda en fazla ithalat gerçekleştirdiği ülke grubu Diğer Asya ülkeleri olmuştur. Diğer Asya ülke grubu ile ihalat Ağustos ayında geçen yıla göre %22,6 oranında artarak 9,06 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ithalat içindeki payı ise %31,6 oldu. 2026 yılı Ağustos ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci bölge Avrupa Birliği 27 olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ithalat %4 oranında artış ve %29,4 pay ile 8,44 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili dönemde Diğer Avrupa (AB Hariç) ülkeleri 2,18 milyar \$ ithalat, %56,2 azalış ve %7,6 pay ile en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

Ülke Grupları İthalat Dağılımı							
Sıra	Ülke Grupları	Ağustos 2026			Ocak-Ağustos 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Diğer Asya	9.063	22,6	31,6	68.348	11,0	27,3
2	Avrupa Birliği 27	8.439	4,0	29,4	74.212	-2,1	29,6
3	Diğer Avrupa (AB Hariç)	2.180	-56,2	7,6	43.284	-6,6	17,3
4	Kuzey Amerika	1.944	42,0	6,8	14.327	19,7	5,7
5	Yakın ve Orta Doğu	1.701	26,5	5,9	13.424	-0,9	5,4
6	Kuzey Afrika	1.003	96,9	3,5	5.949	21,9	2,4
7	Güney Amerika	796	86,5	2,8	6.706	17,9	2,7
8	Diğer Afrika	226	-8,7	0,8	2.137	-23,5	0,9
9	Orta Amerika ve Karayipler	126	-7,8	0,4	1.562	52,3	0,6
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	91	48,0	0,3	642	38,1	0,3
	Diğerleri	3.138	123,5	10,9	20.200	43,2	8,1
	Toplam	28.707	10,5	100,0	250.791	5,3	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2026 yılı Ağustos ayında en fazla ihracat yapılan ülke 1,76 milyar \$ ile Almanya

2026 yılı Ağustos ayında en çok ihracat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %-0,6 değişim ve 1,76 milyar \$ ile Almanya olmuştur. Toplam ihracat içindeki payı ise %7,5 olarak gerçekleşmiştir. Ağustos ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci ülke ise ABD olmuştur. İlgili ülkeye ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %37,6 oranında artarak 1,73 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ihracat içinde %7,4 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ihracat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise İngiltere olmuştur. Bu ülkeye ihracat %4,5 artarak 1,2 milyar \$ seviyesine çıkmıştır . Toplam ihracat içindeki payı ise %5,1 oranındadır.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Ağustos 2026			Ocak-Ağustos 2026		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Almanya	1.759	-0,6	7,5	15.045	2,7	8,1
2	ABD	1.734	37,6	7,4	11.898	11,5	6,4
3	İngiltere	1.201	4,5	5,1	10.630	-3,4	5,7
4	Irak	1.080	10,5	4,6	7.158	-5,5	3,9
5	İsviçre	1.072	477,4	4,6	2.354	40,3	1,3
6	İspanya	908	10,5	3,9	7.345	6,5	4
7	BAE	865	7,2	3,7	5.704	-14,4	3,1
8	İtalya	862	-11,8	3,7	9.209	5,4	5
9	Fransa	755	-2,0	3,2	7.393	5,0	4
10	Hollanda	645	-15,8	2,7	5.354	-2,8	2,9
11	Bulgaristan	553	39,1	2,4	3.898	10,2	2,1
12	Polonya	535	-2,1	2,3	4.491	9,1	2,4
13	Romanya	498	-14,5	2,1	5.261	-5,8	2,8
14	Mısır	433	48,5	1,8	3.229	25,8	1,7
15	Çin	424	76,1	1,8	2.858	39,7	1,5
16	İran	414	53,8	1,8	2.253	13,8	1,2
17	Belçika	412	-0,9	1,8	3.197	-2,6	1,7
18	Rusya Federasyonu	408	-21,5	1,7	4.128	-4,0	2,2
19	Suudi Arabistan	376	41,7	1,6	2.337	-2,8	1,3
20	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	358	42,7	1,5	2.164	29,3	1,2
Liste Toplamı		15.292	15,3	65,2	115.904	3,6	62,6
Diğer		8.175	-3,1	34,8	69.103	4,6	37,4
Toplam		23.467	8,1	100	185.006	4,0	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2026 yılı Ağustos ayında en fazla ithalat yapılan ülke 4,71 milyar \$ ile Çin

2026 yılı Ağustos ayında en çok ithalat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %19,4 değişim ve 4,71 milyar \$ ile Çin olmuştur. Toplam ithalat içindeki payı ise %16,4 olarak gerçekleşmiştir. Ağustos ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci ülke ise Almanya olmuştur. İlgili ülkeye ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %8,4 oranında azalarak 2,07 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ithalat içinde %7,2 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ithalat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise ABD olmuştur. Bu ülkeye ithalat %43,9 artarak 1,87 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Toplam ithalat içindeki payı ise %6,5 oranındadır.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Ağustos 2026			Ocak-Ağustos 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Çin	4.710	19,4	16,4	36.060	10,9	14,4
2	Almanya	2.070	-8,4	7,2	18.072	-9,2	7,2
3	ABD	1.873	43,9	6,5	13.373	18,6	5,3
4	İtalya	1.375	19,8	4,8	10.177	-4,7	4,1
5	Hindistan	934	150,3	3,3	4.848	21,4	1,9
6	Güney Kore	849	21,4	3	6.912	6,8	2,8
7	Rusya Federasyonu	837	-74,5	2,9	25.011	-12,4	10
8	Fransa	768	-1,7	2,7	7.851	-8,0	3,1
9	İspanya	748	10,4	2,6	6.358	-1,1	2,5
10	Mısır	726	211,3	2,5	3.457	36,2	1,4
11	İngiltere	595	15,8	2,1	4.875	5,2	1,9
12	Malezya	569	44,1	2	3.774	15,3	1,5
13	Brezilya	469	106,4	1,6	4.473	38,4	1,8
14	Polonya	468	20,7	1,6	4.519	18,0	1,8
15	Suudi Arabistan	455	115,6	1,6	2.457	16,4	1
16	Kazakistan	410	31,2	1,4	3.860	31,6	1,5
17	Hollanda	410	6,5	1,4	3.328	-5,3	1,3
18	Belçika	338	2,9	1,2	2.758	0,6	1,1
19	Japonya	338	-34,0	1,2	2.972	-9,8	1,2
20	İsviçre	336	-58,7	1,2	8.396	-6,2	3,3
Liste Toplamı		19.275	2,6	67,1	173.530	2,4	69,2
Diğer		9.431	31,0	32,9	77.262	12,4	30,8
Toplam		28.707	10,5	100	250.791	5,3	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

En çok İhracat Yapan Sektör Otomotiv Oldu

Ağustos ayında sektörel bazda en fazla ihracat yapılan sektörlerde ilk sırada 2,8 milyar dolar ile Otomotiv Endüstrisi yer almaktadır. Geçen yıla göre bu sektördeki ihracat yüzde 2,3 artmıştır. Bu sektörü 2,7 milyar dolar ve yüzde 3,4 artışla Kimyevi Maddeler ve Mamulleri takip etmektedir. Elektrik ve Elektronik sektörü ise ihracatını yüzde 15,9 oranında artırarak 1,7 milyar dolar seviyesine taşımış ve en çok ihracat gerçekleştirilen 3. sektör olmuştur. Tabloda dikkat çeken bir diğer gelişme ise Mücevher sektöründe yaşanmış, bu sektördeki ihracat yüzde 174,7 artışla 1,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatçı Birlikleri kayıtlarına göre Ağustos ayı toplam sektör ihracatı ise yüzde 8,8 artışla 20,2 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Türkiye İhracatının Sektörel Dağılımı (Milyon USD)

Sıra	SEKTÖRLER	1 - 31 AĞUSTOS				1 OCAK - 31 AĞUSTOS			
		2025	2026	Değişim (%)	Pay (%)	2025	2026	Değişim (%)	Pay (%)
1	Otomotiv Endüstrisi	2,7	2,8	2,3	11,9	26,5	27,2	2,5	14,7
2	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	2,6	2,7	3,4	11,5	21,8	22,8	4,5	12,3
3	Elektrik ve Elektronik	1,5	1,7	15,9	7,4	11,4	12,7	11,3	6,8
4	Mücevher	0,6	1,6	174,7	7,0	5,7	5,4	-6,0	2,9
5	Çelik	1,4	1,5	12,2	6,5	11,0	11,3	2,8	6,1
6	Hazırgiyim ve Konfeksiyon	1,5	1,4	-6,9	6,0	11,2	11,0	-2,2	5,9
7	Demir ve Demir Dışı Metaller	1,1	1,3	19,3	5,6	8,7	9,9	13,6	5,4
8	Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	1,0	1,0	0,3	4,1	8,0	7,9	-1,9	4,3
9	Makine ve Aksamları	1,0	0,9	-6,7	3,8	7,1	7,3	2,2	3,9
10	Tekstil ve Hammaddeleri	0,7	0,8	3,3	3,3	6,3	6,3	1,1	3,4
11	Madencilik Ürünleri	0,5	0,7	24,4	2,8	4,0	4,7	19,5	2,6
12	Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	0,7	0,6	-1,1	2,8	5,2	5,1	-0,8	2,8
13	İklimlendirme Sanayii	0,6	0,6	0,9	2,4	4,8	4,9	0,4	2,6
14	Savunma ve Havacılık Sanayii	0,8	0,5	-38,7	2,2	5,4	6,3	16,2	3,4
15	Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	0,3	0,4	14,5	1,6	2,5	2,7	6,6	1,4
16	Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	0,4	0,4	3,5	1,6	3,0	3,0	1,9	1,6
17	Yaş Meyve ve Sebze	0,2	0,2	40,4	1,1	2,0	2,9	45,6	1,6
18	Halı	0,2	0,2	6,3	1,1	1,8	1,7	-0,8	0,9
19	Meyve Sebze Mamulleri	0,2	0,2	-4,0	0,9	1,7	1,6	-4,7	0,9
20	Deri ve Deri Mamulleri	0,1	0,1	2,2	0,6	1,0	1,0	-1,5	0,5
21	Tütün	0,1	0,1	36,0	0,5	0,7	0,7	7,3	0,4
22	Fındık ve Mamulleri	0,1	0,1	-5,4	0,5	1,5	1,7	18,8	0,9
23	Kuru Meyve ve Mamulleri	0,1	0,1	-9,1	0,4	1,1	1,0	-12,2	0,5
24	Gemi, Yat ve Hizmetleri	0,1	0,1	22,9	0,4	1,3	1,8	45,0	1,0
25	Zeytin ve Zeytinyağı	0,0	0,0	-22,2	0,1	0,3	0,2	-29,9	0,1
26	Süs Bitkileri ve Mamulleri	0,0	0,0	-12,0	0,0	0,1	0,1	0,5	0,1
	T O P L A M (TİM*)	18,6	20,2	8,8	86,1	153,9	161,2	4,7	87,1
	İhracatçı Birlikleri Kaydından Muaf İhracat ile Antrepo ve Serbest Bölgeler Farkı	3,1	3,3	4,1	13,9	24,0	23,8	-0,8	12,9
	GENEL İHRACAT TOPLAMI	21,7	23,5	8,1	100,0	178,0	185,0	4,0	100,0

Fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün grubu 'Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı'

Ağustos ayında fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 2,4 milyar \$ ile Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı yer almaktadır. Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ihracat %3,7 artmıştır. Bu ürün grubunu Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki ihracat %6 azalış ve 2,1 milyar \$ ile takip etmektedir. Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar ürün grubundaki ihracat ise bir önceki yıla göre %76,7 artışla 1,8 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Fasıl

Sıra	Fasıl Kodu	Fasıl Açıklaması	Ağustos 2026		Ocak-Ağustos 2026	
			İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)
1	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	2.395	3,7	23.886	3,2
2	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	2.056	-6,0	17.004	1,2
3	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	1.848	76,7	8.896	-4,4
4	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	1.772	23,6	12.927	14,1
5	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	1.479	17,1	10.511	-3,2
6	39	Plastikler ve mamulleri	1.077	16,5	8.339	12,1
7	72	Demir ve çelik	984	11,0	7.491	4,3
8	73	Demir veya çelikten eşya	850	4,8	6.391	1,5
9	61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	804	-6,5	6.191	-1,1
10	62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	565	-7,9	4.482	-2,9
11	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	554	14,0	4.335	16,5
12	74	Bakır ve bakırdan eşya	531	83,1	3.249	31,6
13	8	Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	425	22,7	4.505	24,3
14	94	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	396	-8,7	3.159	-5,4
15	25	Tuz, күкүрт, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	335	23,4	2.448	13,8
16	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	335	1,2	2.663	-0,9
17	26	Metal cevherleri, cüruf ve kül	288	64,8	1.960	31,5
18	15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal katı ve sıvı yağlar, hazır yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar	285	29,8	2.026	2,9
19	93	Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	262	-40,1	3.084	25,4
20	57	Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları	251	5,8	1.768	-1,3
		Liste Toplamı	17.488	12,4	135.315	4,9
		Diğer	5.979	-2,7	49.692	1,3
		Toplam	23.467	8,1	185.006	4,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün grubu 'Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar'

Ağustos ayında fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 6,4 milyar \$ ile Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar yer almaktadır. Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ithalat %33,3 artmıştır. Bu ürün grubunu Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki ithalat %1,5 artış ve 3,2 milyar \$ ile takip etmektedir. Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı ürün grubundaki ithalat ise bir önceki yıla göre %21 artışla 2,7 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Fasıl						
Sıra	Fasıl Kodu	Fasıl Açıklaması	Ağustos 2026		Ocak-Ağustos 2026	
			İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)
1	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	6.443	33,3	46.528	10,2
2	84	Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	3.242	1,5	28.077	4,1
3	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	2.650	21,0	21.627	13,6
4	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	2.013	-20,9	19.812	-16,2
5	72	Demir ve çelik	1.793	4,9	15.366	2,9
6	39	Plastikler ve mamulleri	1.383	16,7	11.182	4,6
7	29	Organik kimyasal ürünler	840	37,4	6.966	14,9
8	74	Bakır ve bakırdan eşya	739	27,2	6.305	30,8
9	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	611	27,1	5.371	14,1
10	30	Eczacılık ürünleri	611	12,4	5.056	26,2
11	90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	588	1,7	5.249	7,4
12	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	445	-67,2	13.887	-18,0
13	73	Demir veya çelikten eşya	353	16,2	3.206	18,3
14	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	352	19,8	2.866	5,4
15	38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	309	23,1	2.418	6,4
16	23	Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	271	48,5	2.210	35,8
17	33	Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	256	32,7	1.953	23,6
18	32	Debagatte ve boyacılıkta kullanılan hülâsalar, tanenler, boyalar, pigmentler, vernikler, macunlar, mürekkepler, vb.	242	29,6	1.839	12,0
19	48	Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	240	6,4	1.986	0,6
20	62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	236	14,9	1.591	7,5
		Liste Toplamı	23.616	9,1	203.494	4,4
		Diğer	5.091	17,3	47.297	9,4
		Toplam	28.707	10,5	250.791	5,3

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Yüksek teknolojik ürünlerin ihracatı Ağustos ayında %9,7 azaldı

Türkiye ihracatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Ağustos ayında Yüksek Teknolojik Ürünler ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %9,7 azalışla ve %3,6 payla 0,79 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Yüksek Teknolojik Ürünler ihracatı ise %3,2 artışla ve %36,7 payla 8,05 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta Düşük Teknolojik Ürünler ihracatı geçen yıla kıyasla %26,6 artışla ve %32,5 payla 7,14 milyar \$ olmuştur. Düşük Teknolojik Ürünler ihracatı bu dönemde %-4,8 değişim ve %27,2 pay ile 5,97 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İhracatı								
Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Ağustos 2026			Ocak-Ağustos 2026			
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	
1	Yüksek Teknolojili Ürünler	790	-9,7	3,6	6.374	1,7	3,7	
2	Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	8.049	3,2	36,7	69.164	6,1	39,8	
3	Orta Düşük Teknolojili Ürünler	7.145	26,6	32,5	50.790	7,3	29,3	
4	Düşük Teknolojili Ürünler	5.968	-4,8	27,2	47.304	-4,2	27,2	
	Toplam	21.951	6,6	100,0	173.633	3,3	100,0	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Yüksek teknolojik ürünlerin ithalatı Ağustos ayında %17 arttı

Türkiye ithalatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Ağustos ayında Yüksek Teknolojik Ürünler ithalatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %17 artışla ve %12 payla 2,84 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Yüksek Teknolojik Ürünler ithalatı ise %2,8 artışla ve %42,3 payla 10 milyar \$'a ulaşmıştır Orta Düşük Teknolojik Ürünler ithalatı geçen yıla kıyasla %15,9 artışla ve %32,2 payla 7,63 milyar \$ olmuştur. Düşük Teknolojik Ürünler ithalatı bu dönemde %19,9 değişim ve %13,5 pay ile 3,19 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İthalatı							
Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Ağustos 2026			Ocak-Ağustos 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yüksek Teknolojik Ürünler	2.837	17,0	12,0	24.257	12,6	12,1
2	Orta Yüksek Teknolojik Ürünler	10.003	2,8	42,3	87.440	0,9	43,5
3	Orta Düşük Teknolojik Ürünler	7.628	15,9	32,2	64.508	7,9	32,1
4	Düşük Teknolojik Ürünler	3.190	19,9	13,5	24.813	-0,9	12,3
	Toplam	23.658	10,6	100,0	201.017	4,1	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tüketim Malları ihracatının payı %30 olarak gerçekleşti

İhracat mal cinsine göre incelendiğinde, 2026 yılının Ağustos ayında Yatırım (Sermaye) Malları ihracatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %2,3 azalış ve %12,7 pay ile 2,98 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-Aramallar ihracatı %19,7 artış ve %56,1 payla 13,15 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim Malları ihracatı ise %2,3 azalış ve %30 payla 7,04 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İhracat							
GEG Kodu	GEG Açıklaması	Ağustos 2026			Ocak-Ağustos 2026		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	2.978	-2,3	12,7	26.034	7,2	14,1
2	Hammadde-Aramallar	13.154	19,7	56,1	96.924	7,0	52,4
3	Tüketim Malları	7.041	-2,3	30,0	57.882	-4,0	31,3
4	Diğer	294	-35,9	1,3	4.167	47,8	2,3
	Toplam	23.467	8,1	100,0	185.006	4,0	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Hammadde-Aramallar ithalatının payı %70,7 olarak gerçekleşti

Mal cinsine göre ithalat incelendiğinde, 2026 yılının Ağustos ayında Yatırım (Sermaye) Malları ithalatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %0,7 azalış ve %13,5 pay ile 3,89 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-Aramallar ithalatı %14,5 artış ve %70,7 payla 20,29 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim Malları ithalatı ise %4,1 artış ve %15,5 payla 4,45 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İthalat							
GEG Kodu	GEG Açıklaması	Ağustos 2026			Ocak-Ağustos 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	3.886	-0,7	13,5	35.071	1,9	14,0
2	Hammadde-Aramallar	20.287	14,5	70,7	178.427	8,7	71,1
3	Tüketim Malları	4.451	4,1	15,5	36.446	-6,6	14,5
4	Diğer	83	15,8	0,3	848	43,6	0,3
	Toplam	28.707	10,5	100,0	250.791	5,3	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Ülke Gruplarında Yer Alan Ülkeler

Avrupa Birliği 27: Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan

Yakın ve Orta Doğu: Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Irak, İran, İsrail, Katar, Kuveyt, Lübnan, Oman, Suriye, Suudi Arabistan, Ürdün, Yemen

Diğer Avrupa (AB Hariç): Arnavutluk, Andorra, Beyaz Rusya (Belarus), Bosna-Hersek, Karadağ, Kuzey Makedonya, Norveç, Rusya, San Marino, Sırbistan, İsviçre, Ukrayna, Birleşik Krallık, İzlanda, Lihtenştayn, Moldova, Monako, Kosova, Vatikan

Diğer Asya: Afganistan, Azerbaycan, Bangladeş, Bhutan, Brunei, Çin, Ermenistan, Filipinler, Gürcistan, Hindistan, Endonezya, Japonya, Kamboçya, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Kore, Güney Kore, Laos, Malezya, Maldivler, Moğolistan, Myanmar, Nepal, Pakistan, Singapur, Sri Lanka, Tacikistan, Tayland, Türkmenistan, Özbekistan, Vietnam, Doğu Timor

Kuzey Amerika: Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Meksika

Kuzey Afrika: Cezayir, Mısır, Libya, Fas, Sudan, Tunus, Batı Sahra

Diğer Afrika: Angola, Benin, Botsvana, Burkina Faso, Burundi, Cabo Verde, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Komorlar, Kongo Cumhuriyeti, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Cibuti, Ekvator Ginesi, Eritre, Esvatini, Etiyopya, Gabon, Gambiya, Gana, Gine, Gine-Bissau, Fildişi Sahili, Kenya, Lesotho, Liberya, Madagaskar, Malavi, Mali, Moritanya, Mauritius, Mozambik, Namibya, Nijer, Nijerya, Ruanda, Sao Tome ve Principe, Senegal, Seyşeller, Sierra Leone, Somali, Güney Afrika, Güney Sudan, Tanzanya, Togo, Uganda, Zambiya, Zimbabve

Orta Amerika ve Karayipler: Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Kosta Rika, Küba, Dominika, Dominik Cumhuriyeti, El Salvador, Grenada, Guatemala, Haiti, Honduras, Jamaika, Nikaragua, Panama, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ve Grenadinler, Trinidad ve Tobago

Güney Amerika: Arjantin, Bolivya, Brezilya, Şili, Kolombiya, Ekvador, Guyana, Paraguay, Peru, Surinam, Uruguay, Venezuela

Küresel Emtia Fiyatları

Genel Değerlendirme

Emtia Piyasalarında Maliyet Baskısı ve Arz Riskleri Sürüyor¹⁴

Küresel emtia piyasalarında, yılın ortasında görülen yüksek seviyelerin ardından sınırlı bir geri çekilme beklentisi korunmakla birlikte, fiyatların kalıcı biçimde normalleşmesini sağlayacak koşulların henüz oluşmadığı görülmektedir. Orta Doğu'daki jeopolitik gerilimlerin yeniden güçlenmesi ve kritik ticaret güzergahlarındaki aksaklıkların devam etmesi, önceki dönemde beklenen maliyet rahatlamasını sınırlamaktadır. Zayıf talep bazı ürün gruplarında fiyat artışlarını baskılasa da enerji, rafine ürünler, alüminyum ve diğer temel sanayi girdilerinde arz riskleri önemini korumaktadır. Bu nedenle mevcut görünüm, kalıcı bir fiyat düşüşünden ziyade emtia ve bölge bazında ayrıışan kırılğan dengelenme sürecine işaret etmektedir.

Enerji Piyasalarında Hürmüz Belirsizliği Öne Çıkıyor

Enerji piyasalarında temel belirsizlik, Hürmüz Boğazı'ndaki ticari akışın istikrarlı biçimde yeniden sağlanıp sağlanamayacağı etrafında şekillenmektedir. Bölgedeki taşımacılığın kesintili seyretmesi petrol ve doğal gaz piyasalarında yukarı yönlü risk yaratırken, daha önce üretim ve işleme altyapısında meydana gelen hasarlar arzın kısa sürede tamamen toparlanmasını güçleştirmektedir. Ham petrol fiyatlarında dönemsel geri çekilmeler görölse dahi rafine ürünlerde aynı ölçüde bir rahatlama yaşanmaması, sanayinin ve taşımacılık sektörünün karşılaştığı nihai enerji maliyetlerinin yüksek kalabileceğini göstermektedir. Avrupa doğal gaz piyasasında görece düşük depolama seviyeleri de yaklaşan kış dönemi öncesinde maliyet baskısının sürmesine neden olabilecek bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Sanayi Girdilerinde Arz Baskısı Devam Ediyor

Sanayi girdileri tarafında da fiyatların zirve seviyelerinden gerilemesi beklenmekle birlikte, üretim altyapısındaki hasar ve azalan stoklar görünüm üzerindeki baskıyı sürdürmektedir. Özellikle alüminyum tesisleri ile petrol ve kimya rafinerilerinin tam kapasiteye dönüşünün zaman alması, olası yeni kesintilere karşı piyasaların hareket alanını daraltmaktadır. Kritik ekipman ve yedek parça temininde yaşanabilecek sorunlar, onarım süreçlerini uzatarak arz koşullarındaki sıkılığı daha kalıcı hale getirebilir. Bu çerçevede fiyatlardaki düşüşün doğrudan bir arz iyileşmesinden değil, talepteki zayıflamadan kaynaklanması halinde, ihracatçı sektörler açısından oluşacak maliyet rahatlamasının sınırlı kalacağı değerlendirilmektedir.

Metal Piyasalarında Bölgesel Ayrışma Belirginleşiyor

Metallerde ürün ve bölge bazındaki ayrışma daha belirgin hale gelmektedir. Alüminyum ve bakırda arzın toparlanma hızına ilişkin belirsizlikler yukarı yönlü riskleri canlı tutarken, Körfez

¹⁴ [S&P Global Market Intelligence – Commodity Price Watch: August 2026](#)

bölgesindeki üretim ve ihracatın seyri alüminyum fiyatları bakımından belirleyici olmaktadır. Çelik piyasasında ise artan ticaret engelleri küresel pazarı daha parçalı bir yapıya dönüştürmektedir. Asya'daki arz fazlası, Avrupa'daki zayıf talep ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yüksek fiyatlar, bölgeler arasında farklı yönlerde hareket eden bir fiyat görünümü oluşturmaktadır. Bu durum, metal kullanan sektörlerin yalnızca küresel eğilimleri değil, hedef pazarlar ile tedarik bölgelerindeki koşulların ayrı izlenmesini gerekli kılmaktadır.

Kimyasallar ve Reçinelerde Zayıf Talep Fiyatları Baskılıyor

Kimyasallar ve reçinelerde görünüm diğer sanayi girdilerine kıyasla daha zayıftır. Talepteki yavaşlama, yüksek stoklar ve arz koşullarındaki iyileşme fiyatlar üzerinde aşağı yönlü baskı oluştururken, enerji ve ham madde maliyetlerindeki oynaklık temel yukarı yönlü risk olmaya devam etmektedir. Dolayısıyla bu ürün grubunda beklenen gevşeme, bölgesel gerilimlerin enerji ve lojistik kanalları üzerinden yeniden fiyatlara yansması halinde kesintiye uğrayabilir.

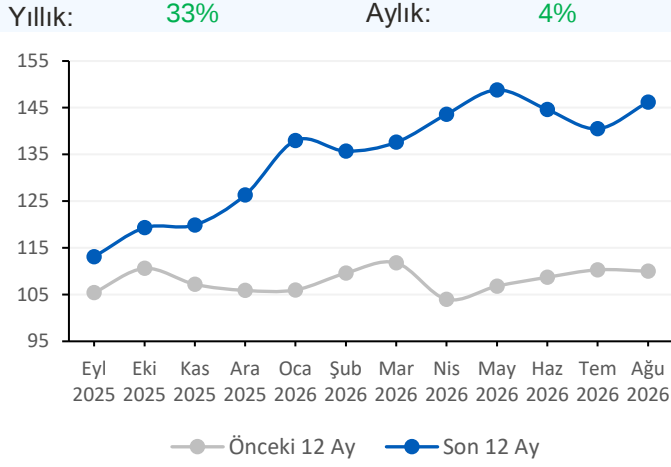
Jeopolitik ve İklim Riskleri Maliyet Görünümünü Zorluyor

Jeopolitik risklere ek olarak iklim kaynaklı lojistik darboğazlar da emtia piyasalarının görünümünü zorlaştırmaktadır. Panama Kanalı ve Avrupa'daki önemli nehirlerde düşük su seviyeleri, taşımacılık kapasitesini sınırlandırma ve enerji üretimini olumsuz etkileme potansiyeli taşımaktadır. Sonuç olarak emtia fiyatlarında kademeli bir geri çekilme ihtimali bulunsa da maliyetlerin yakın dönemde yüksek ve oynak kalması beklenmektedir. Özellikle enerji yoğun sektörlerde kısa vadeli gevşemeler kalıcı normalleşme olarak değerlendirilmemelidir. İhracatçı firmalar açısından ürün bazlı fiyat takibi, alternatif tedarik kanallarının geliştirilmesi, teslimat sürelerinin gözetilmesi ve satın alma planlarının farklı risk senaryolarına göre şekillendirilmesi önemini korumaktadır.

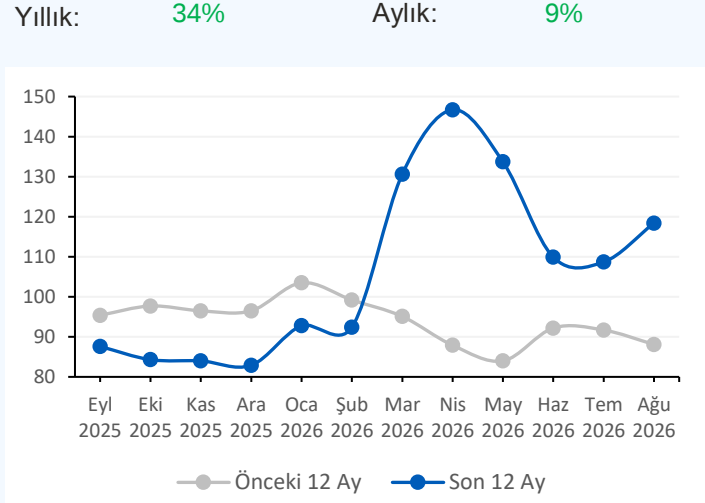
- Dünya Bankası küresel emtia fiyatları analizlerine göre Enerji fiyatları endeksi aylık bazda %8,9 yükselmiştir. Bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla enerji fiyatları endeksi %34,4 artmıştır. Doğalgaz fiyatları aylık olarak %4,2 azalırken, bir yıl öncesine göre azalış oranı %4,8 olmuştur. Ortalama Petrol fiyatları ise bir önceki aya göre %5,8 artarken geçen yılın aynı ayına göre fiyatlar %26,5 oranında yükselmiştir.
- Metal fiyatları endeksi bir önceki aya göre %4,1 oranında artmıştır. Bir önceki yıla göre ise Metal fiyatları endeksi %32,9 yükselmiştir. Alüminyum fiyatları aylık bazda %2,8 artarken, bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla artış oranı %25,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bakır fiyatları ise bir önceki aya göre %5,8 artarken yıllık bazda fiyatlar %48,1 yükselmiştir. Demir fiyatları bir önceki aya göre %1,9 oranında azalırken, yıllık bazda %3,4 azalmıştır.
- Değerli Metal emtia fiyatları endeksi aylık bazda %8,8 oranında artmıştır. Bir önceki yılın Ağustos ayına göre endeks değeri %36,7 oranında yükselmiştir. Altın fiyatları aylık bazda 2026 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre %8,3 artarken, Gümüş fiyatlarında artış oranı %11,2 olarak gerçekleşmiştir. Yıllık bazda ise Altın fiyatları %31 artmıştır. Gümüş fiyatları ise yıllık bazda %71,2 artmıştır.
- Gıda Emtia Fiyatları Endeksi aylık bazda %2 oranında yükselirken, Tarım Fiyatları Endeksi %2,1 artmıştır. Yıllık bazda incelendiğinde ise Gıda Emtia Fiyatları Endeksi %11,5 oranında artmış, Tarım Fiyatları Endeksi ise %4,9 oranında yükselmiş.

Emtia Endeksleri ve Temel Emtia Fiyatları

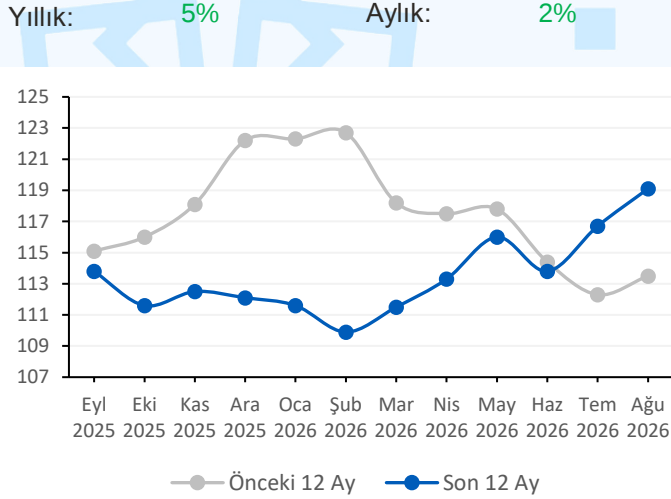
Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

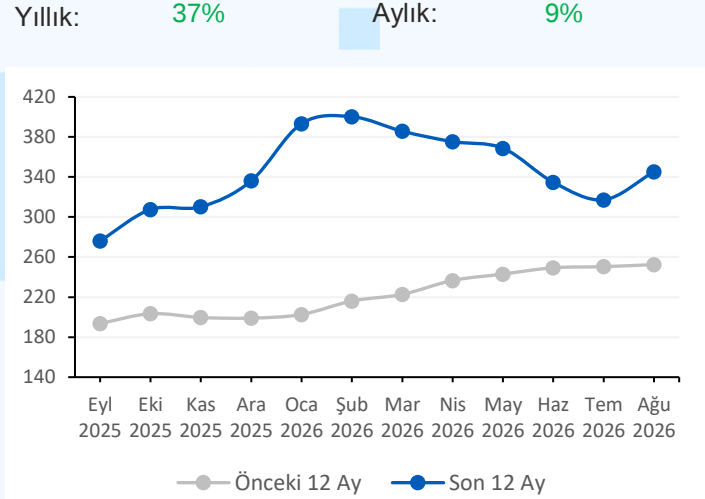
Enerji Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

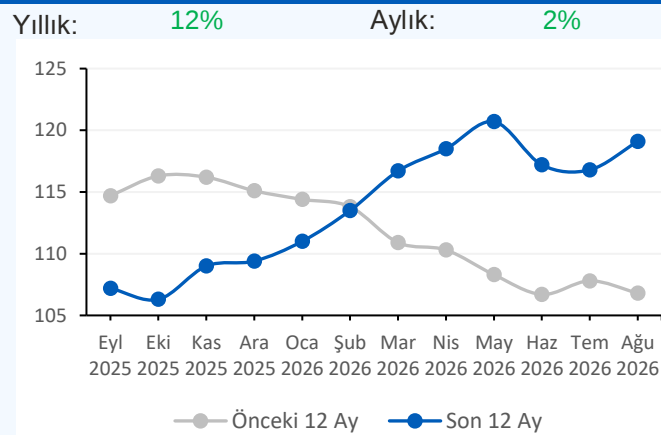
Tarımsal Emtia Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

Değerli Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

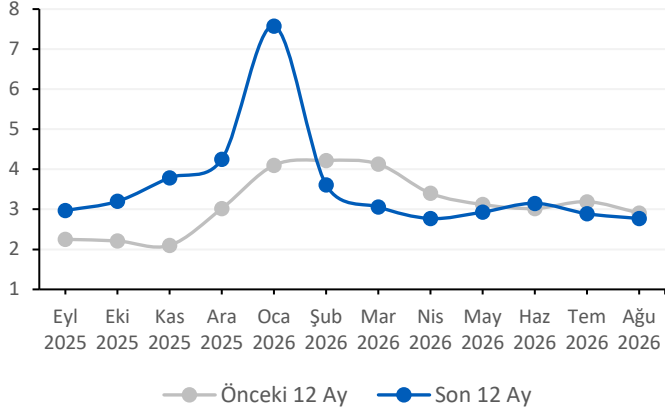

Gıda Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

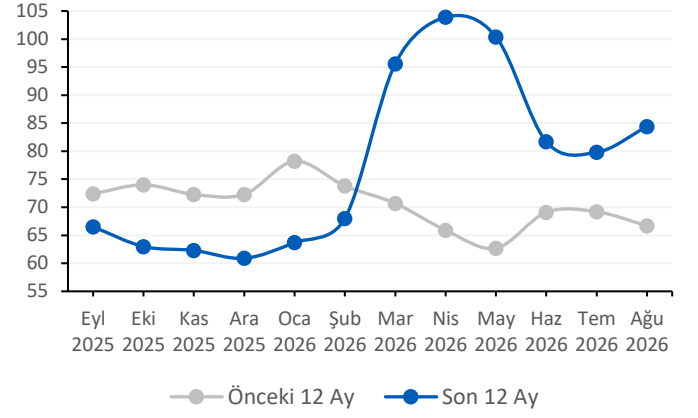
Doğalgaz Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/mmbtu)

Yıllık: **-9%** Aylık: **-8%**

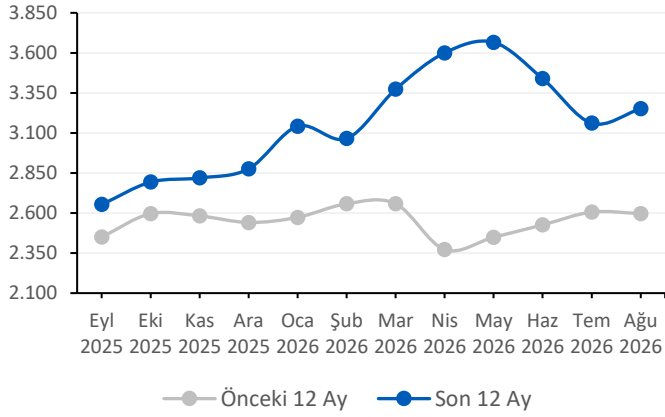
Petrol Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/varil)

Yıllık: **27%** Aylık: **6%**

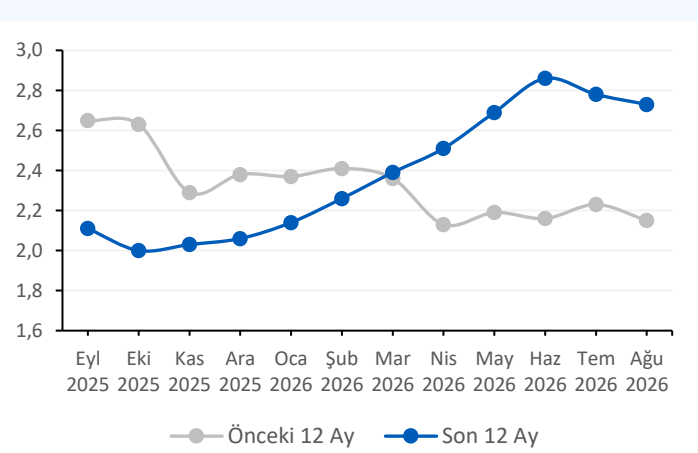
Alüminyum Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

Yıllık: **25%** Aylık: **3%**

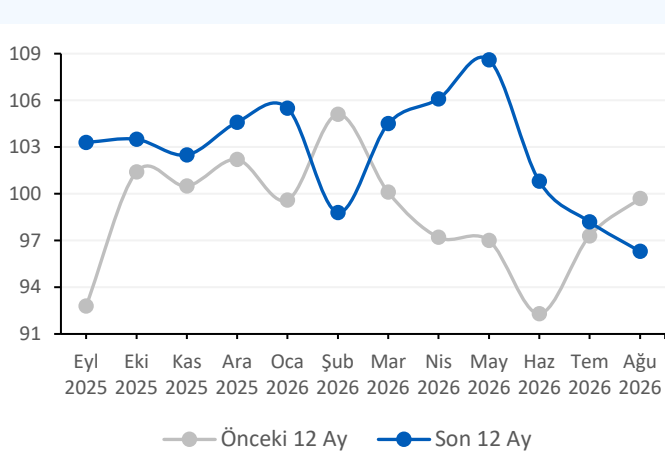
Kauçuk Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/kg)

Yıllık: **27%** Aylık: **-2%**

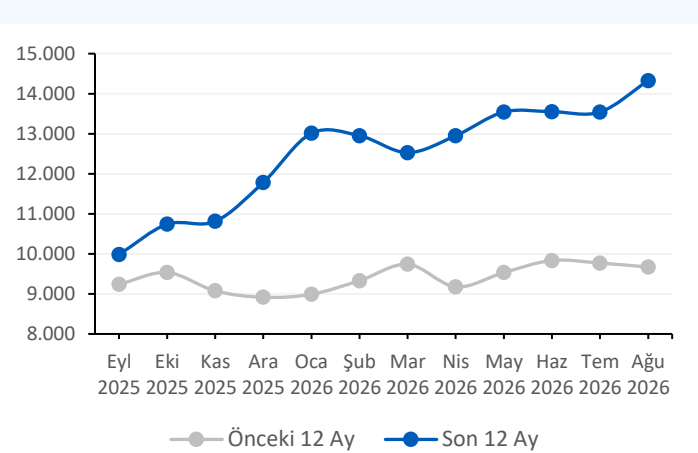
Demir Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/kuru ton)

Yıllık: **-3%** Aylık: **-2%**

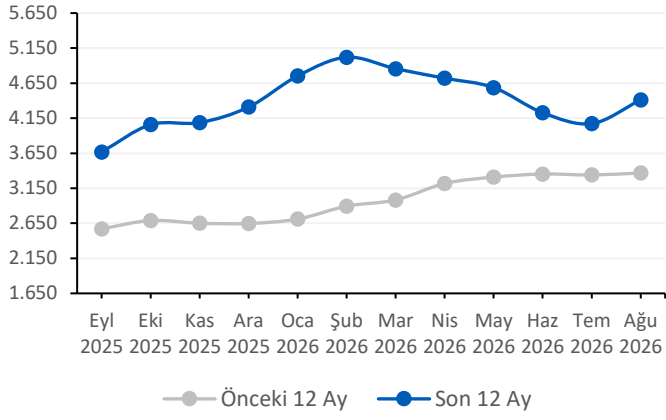
Bakır Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

Yıllık: **48%** Aylık: **6%**

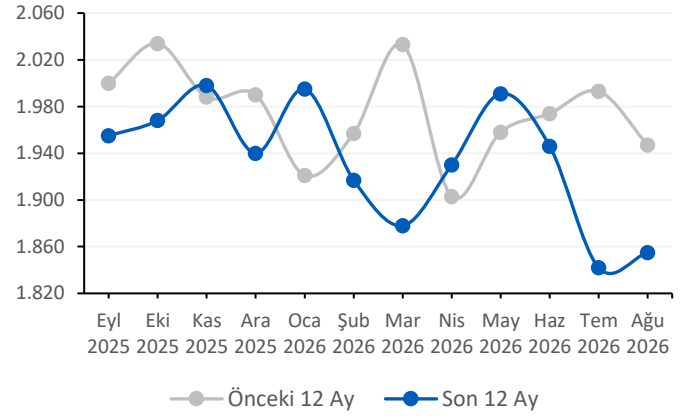
Altın Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ons)

Yıllık: **31%** Aylık: **8%**

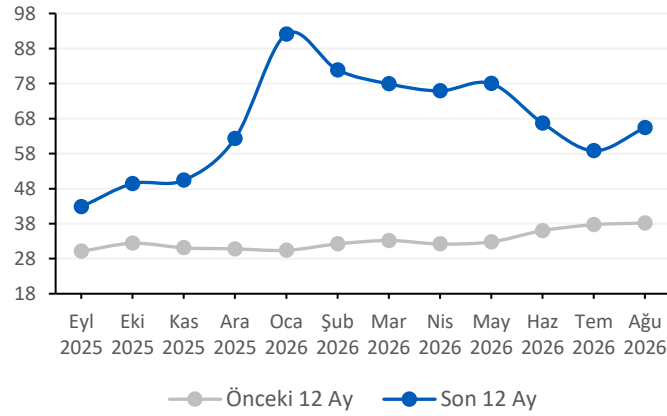
Kurşun Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

Yıllık: **-5%** Aylık: **1%**

Gümüş Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ons)

Yıllık: **71%** Aylık: **11%**

Ana Grup Emtia Endeksleri Değişimleri

Emtia Endeksleri	2010 Baz Yıl	2024				2025				Oca.-Ağu. 2025 Ort.	Oca.-Ağu. 2026 Ort.	Yıllık Ort. Değ.(%)						
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4				Ağu. 2025	Ağu. 2026	Yıllık Değ.(%)	Tem. 2026	Ağu. 2026	Aylık Değ.(%)
Enerji	100	111,1	100,4	109,1	107,2	102,5	105,3	101,3	96,9	92,7	116,7	25,8	88,1	118,4	34,4	108,7	118,4	8,9
Metal	100	117,3	109,1	105,9	103,5	105,1	120,8	113,8	116,9	108,4	141,9	30,9	110,0	146,2	32,9	140,5	146,2	4,1
Değerli Metal	100	143,1	150,5	146,6	149,2	155,4	177,5	187,2	200,6	234,2	365,0	55,9	252,5	345,2	36,7	317,2	345,2	8,8
Tarım	100	112,2	111,6	109,8	110,0	111,2	116,4	113,6	118,8	117,3	114,0	-2,9	113,5	119,1	4,9	116,7	119,1	2,1
Gıda	100	129,5	126,8	123,4	122,1	117,6	116,6	113,3	115,9	109,9	116,7	6,2	106,8	119,1	11,5	116,8	119,1	2,0

Kaynak: Dünya Bankası

Temel Emtia Fiyatları Değişimi

Değer: ABD Doları		2024				2025				Oca.- Ağu. 2025 Ort.	Oca.- Ağu. 2026 Ort.	Yıllık Ort. Değ.(%)	Ağu. 2025	Ağu. 2026	Yıllık Değ.(%)	Tem. 2026	Ağu. 2026	Aylık Değ.(%)
Emtia	Birim	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Doğalgaz*	mmBtu	2,7	2,2	2,6	2,7	2,1	2,1	2,1	2,4	3,5	3,6	2,4	2,9	2,8	-5	2,9	2,8	-4,2
Petrol**	varil	81,4	78,2	86,8	84,0	83,1	84,9	80,2	74,6	69,5	84,7	21,8	66,7	84,4	26,5	79,8	84,4	5,8
Kauçuk	kg	1,61	1,54	1,51	1,65	2,07	2,23	2,37	2,44	2,25	2,55	13,1	2,15	2,73	27,0	2,78	2,73	-1,8
Alüminyum	ton	2.405	2.266	2.160	2.192	2.199	2.523	2.381	2.573	2.555	3.337	30,6	2.597	3.251	25,2	3.161	3.251	2,8
Bakır	ton	8.944	8.474	8.368	8.176	8.444	9.751	9.198	9.175	9.506	13.301	39,9	9.670	14.326	48,1	13.543	14.326	5,8
Demir	ton	126,1	112,0	115,2	129,0	123,3	113,0	99,9	101,4	98,5	102,4	3,9	99,7	96,3	-3,4	98,2	96,3	-1,9
Kurşun	ton	2.137	2.119	2.172	2.116	2.074	2.166	2.034	2.004	1.961	1.919	-2,1	1.947	1.855	-4,7	1.842	1.855	0,7
Altın	ons	1.888	1.978	1.929	1.976	2.072	2.336	2.480	2.663	3.147	4.581	45,6	3.368	4.411	31,0	4.073	4.411	8,3
Gümüş	ons	22,5	24,2	23,6	23,2	23,4	28,8	29,5	31,4	34,1	74,6	118,8	38,2	65,4	71,2	58,8	65,4	11,2

Kaynak: Dünya Bankası

*Doğalgaz fiyatları için ABD piyasa fiyatları kullanılmaktadır.

**Petrol fiyatları için Brent, WTI ve Dubai ham petrol fiyatlarının ortalaması kullanılmaktadır.

Notlar

- Emtia endeksleri: Ana emtia gruplarındaki fiyat değişimlerini kolayca takip edebilmek amacıyla emtia fiyatlarını belirli yüzdesel ağırlıkta gruplandırarak referans bir yıla göre fiyat seviyesini gösteren endekslerdir.
- Dünya Bankası tarafından emtia fiyatlarına ilişkin veriler <https://www.worldbank.org/en/research/commodity-markets> internet sitesinde yayınlanmakta ve düzenli olarak her ay güncellenmektedir.
- Dünya Bankası veritabanından alınan son aylara ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemlerde revize edilebilmektedir.
- Ana Grup Emtia Fiyat Endekslerinin hesaplanmasında kullanılan emtialar aşağıda listelenmiştir.
 - Enerji Emtiaları Fiyat endeksi: ham petrol (%84), kömür (%4,7), doğal gaz (%10,8)
 - Tarım Emtiaları Fiyat Endeksi: gıda (%61,7), içecek (%12,9), tarımsal hammadde (%25,4)
 - Gıda Emtiaları Fiyat Endeksi: Tahıl (%28,2), bitki yağları (%40,8), diğer gıdalar (%31,0)
 - Metal Emtialar Fiyat Endeksi: alüminyum (%26,7), bakır (%38,4), demir cevheri (%18,9), kurşun (%1,8), nikel (%8,1), kalay (%2,1), çinko (%4,1)
 - Değerli Metal Emtiaları Fiyat Endeksi: altın (%77,8), gümüş (%18,9), platin (%3,3)
- Endeks hesaplamalarında kullanılan fiyatlar çeşitli uluslararası kaynaklardan sağlanmaktadır. Örnek: doğal gaz fiyatları için Bloomberg, Thomson Reuters, The Wall Street Journal ve Dünya Bankası kaynaklarından "Natural Gas (U.S.), spot price at Henry Hub, Louisiana spot prices" piyasa verileri kullanılmaktadır.
- Aylık fiyatlar haftalık ve günlük fiyatların ortalaması alınarak, dönemsel fiyatlar ise aylık fiyatların ortalaması alınarak hesaplanmaktadır.

Kur Şoklarının Bankacılık Kanalıyla Reel Ekonomiye Yansımaları

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından yayımlanan “*Bank Dollarization, Lending Behavior and Real Effects*” başlıklı çalışma, döviz kuru şoklarının yalnızca döviz cinsinden borçlanan firmaların bilançolarını değil, bankaların kredi verme davranışları üzerinden döviz riski bulunmayan firmaları ve reel ekonomik faaliyetleri de etkileyebileceğine işaret etmektedir. Çalışma, Türkiye'nin 2018 yılında yaşadığı belirgin kur şokunu bir örnek olarak ele almakta ve bankaların şok öncesindeki döviz pozisyonlarının kredi arzındaki değişimleri nasıl etkilediğini incelemektedir. Çalışmanın temel sonucu, bankaların döviz riskine maruz kalma düzeylerinin, kur şoklarının reel ekonomiye aktarılmasında önemli bir kanal oluşturduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmada 2018 yılında Türk lirasında yaşanan sert değer kaybı, bankaların döviz pozisyonları açısından önemli bir stres dönemi olarak ele alınmaktadır. Türk lirasının dolar karşısındaki değer kaybı 2018 yıl sonu itibarıyla yaklaşık yüzde 40'a ulaşırken, yıl ortasında kayıp 2017 yıl sonuna kıyasla yaklaşık yüzde 80 seviyesine kadar çıkmıştır. Aynı dönemde finansal piyasalardaki risk göstergelerinde de belirgin bir yükseliş görülmüştür. Beş yıllık CDS primi yüzde 225, USD/TRY bir aylık oynaklığı yüzde 400 ve 12 aylık oynaklığı yüzde 150 artmıştır. Aynı kur şokunun bankaları aynı ölçüde etkilememesi ise dikkat çekilen noktalarından biridir. Şok öncesinde daha yüksek döviz riski taşıyan bankaların, kur hareketinin ardından kredi arzını daha fazla sıkılaştırdığı görülmektedir. Çalışmada kullanılan banka-firma düzeyindeki ayrıntılı kredi verileri sayesinde aynı firmaya kredi veren farklı bankaların davranışları karşılaştırılarak, kredi talebindeki değişim ile bankaların kredi arzındaki değişimin birbirinden ayrıştırılması amaçlanmıştır. Sonuçlara göre, şok öncesinde bankanın döviz riskine maruziyetindeki bir standart sapmalı artış, kur şokunun ardından firmalara kullandırılan toplam mevcut kredi büyümesinde yaklaşık yüzde 7'lik bir azalma ile ilişkilidir. Başka bir ifadeyle, kur şokunun bankaların bilançosu üzerindeki etkisi, firmalara kredi arzında daralma şeklinde yansımaktadır. Bankaların tepkisi yalnızca kredi miktarındaki değişimle sınırlı kalmamaktadır. Döviz riskine daha fazla maruz kalan bankaların şok sonrasında kullandıkları kredilerin vadesini de kısalttığı görülmektedir. Buna karşılık, yeni kredilerde uygulanan faiz oranlarında bankaların döviz riskine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir. Bu durum, bankaların artan belirsizlik ve bilanço baskısı karşısında kredi maliyetini artırmaktan ziyade kredi miktarı ve vade yapısı üzerinden daha ihtiyatlı bir tutum sergilediğine işaret etmektedir.

Çalışmanın önemli bulgularından biri, bankaların kur şokuna verdikleri tepkinin yalnızca doğrudan döviz riski taşıyan firmalarla sınırlı olmamasıdır. Döviz riski yüksek bankaların kredi arzını, doğrudan döviz riski bulunmayan firmalara karşı da sıkılaştırdığı görülmektedir. Böylece kur şoku, firmaların kendi bilançolarında herhangi bir döviz açık pozisyonu bulunmasa dahi bankacılık sistemi üzerinden bu firmalara ulaşabilmektedir. Bu sonuç, kur hareketlerinin reel ekonomi üzerindeki etkisinin yalnızca firmaların döviz cinsinden borçlarının yeniden değerlendirilmesi üzerinden değerlendirilmemesi gerektiğini göstermektedir. Bankaların bilanço yapısı ve döviz pozisyonu da kur şoklarının kredi kanalı yoluyla ekonomiye aktarılmasında belirleyici olabilmektedir. Türkiye gibi finansman yapısında banka kredilerinin önemli bir ağırlığa sahip olduğu ekonomilerde bu aktarım mekanizması daha fazla önem taşımaktadır. Çalışmaya göre, banka kredileri Türkiye'deki finansal olmayan firmaların finansal borçlarının son on yıllık dönemde yaklaşık yüzde 90'ını oluşturmaktadır. Bu yapı, bankaların kredi arzındaki değişimlerin firmaların finansman koşulları açısından önemini artırmaktadır.

Çalışmanın bir diğer önemli bulgusu, kredi daralmasının firmaların büyüklüğüne göre farklılaşmasıdır. Firmaların daha düşük döviz riskine sahip bankalara yönelerek kredi daralmasının etkisinden kaçıp kaçamayacağı incelendiğinde, özellikle küçük ve orta büyüklükteki işletmeler açısından böyle bir telafi mekanizmasının oluşmadığı görülmektedir. KOBİ'ler, döviz riski daha yüksek bankalardan kaynaklanan kredi daralmasını başka bankalara geçerek telafi edememektedir. Büyük firmalarda ise aynı ölçüde bir kredi daralması tespit edilmemektedir. Çalışma, büyük firmaların daha geniş finansman kaynaklarına ve bankacılık sistemi içerisinde daha güçlü finansal ilişkilere sahip olmasının bu farklılaşmada rol oynayabileceğine işaret etmektedir. Bu bulgu, kur şoklarının etkisinin firmalar arasında homojen olmadığını ortaya koymaktadır. Aynı makroekonomik şok, farklı firmaların finansmana erişim imkanlarına ve çalıştıkları bankaların bilanço yapısına bağlı olarak farklı sonuçlar doğurabilmektedir. Özellikle alternatif finansman kaynaklarına erişimi daha sınırlı olan KOBİ'ler açısından bankaların kredi arzındaki değişiklikler daha doğrudan bir finansman kısıtına dönüşebilmektedir.

Çalışmanın temel katkılarından biri, bankaların kredi verme davranışındaki değişimin firmaların reel performansı üzerindeki etkisini de incelemesidir. Bulgular, yüksek döviz riskine sahip bankalarla çalışan firmalarda kredi daralmasının ardından net satışlar, istihdam ve yatırımların daha olumsuz bir seyir izlediğini ortaya koymaktadır. Firmaların bankaları aracılığıyla maruz kaldıkları döviz riskindeki artışın net satışlar üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunurken, istihdam ve maddi duran varlıklar üzerindeki etkiler de negatif yönde gerçekleşmektedir. Çalışmanın tahminlerinde döviz riski maruziyetindeki artışın istihdam, reel net satışlar ve maddi duran varlıklar üzerinde sırasıyla negatif ve anlamlı katsayılarla ilişkili olduğu görülmüştür. Firma büyüklüğü açısından bakıldığında ise özellikle KOBİ'lerin satış ve istihdam performansında belirgin bir bozulma gözlenmektedir. Yüksek döviz riskine sahip bankalarla çalışan KOBİ'lerde net satışlar ve istihdam daha fazla gerilerken, büyük firmalarda bu iki göstergede istatistiksel olarak anlamlı bir bozulma tespit edilmemiştir. Buna karşılık, yatırım faaliyetlerinde olumsuz etki hem KOBİ'lerde hem de büyük firmalarda görülmüştür. Bu sonuçlar, kredi kanalının kur şoklarının reel ekonomi üzerindeki etkisini güçlendirebildiğine işaret etmektedir. Kur şoku önce bankaların bilançosunu etkilemekte; bankalar daha yüksek riskle karşı karşıya kaldıklarında kredi miktarını ve vadelerini yeniden düzenlemekte ve kredi koşullarındaki sıkılaşma ise firmaların yatırım ve faaliyet kararlarına yansımaktadır.

Çalışmanın ortaya koyduğu mekanizma, kur şoklarının ekonomik etkilerinin değerlendirilmesinde yalnızca firmaların döviz pozisyonlarına odaklanmanın yeterli olmayabileceğini göstermektedir. Geleneksel olarak kurdaki değer kaybının özellikle döviz cinsinden borcu yüksek firmaların bilançolarını olumsuz etkilemesi beklenirken, bu çalışma bankaların bilanço yapısının da ikinci bir aktarım kanalı oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Bu mekanizmada kur şoku bankaların net değerini, sahip oldukları döviz varlık ve yükümlülüklerinin yapısına bağlı olarak etkilemektedir. Döviz riskine daha yüksek maruziyeti bulunan bankalar, bilanço üzerindeki baskıyı sınırlamak amacıyla kredi arzını azaltabiliyor ve kredi vadelerini kısaltabiliyor. Bunun sonucunda şok, doğrudan döviz riski bulunmayan firmalara dahi kredi kanalı üzerinden aktarılabilir. Dolayısıyla kur şokunun ekonomik etkisi, yalnızca döviz kuru ile firma bilançoları arasındaki doğrudan ilişki üzerinden değil, bankaların kredi arzındaki değişiklikler üzerinden de ortaya çıkmaktadır. Özellikle banka kredilerinin firmaların finansmanında yüksek paya sahip olduğu ekonomilerde bu kanalın önemi artmaktadır.

Çalışmanın sonuçları, döviz kuru şoklarının finansal sistem ve reel ekonomi üzerindeki etkilerinin sınırlandırılmasında bankaların döviz pozisyonlarının yakından izlenmesinin önemini belirtmektedir. Çalışmanın yazarları, özellikle gelişmekte olan ekonomilerde bankaların para birimi uyumsuzluklarını sınırlamaya yönelik makroihtiyati politikaların, kur şoklarının reel ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerini azaltabileceğine dikkat çekmektedir. Bunun yanında, para politikasının değerlendirilmesinde yalnızca faiz, enflasyon ve döviz kuru gibi değişkenlerin değil, finansal kuruluşların bilanço yapısının da

dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Çünkü aynı büyüklükteki bir kur şoku, bankaların başlangıçtaki döviz pozisyonlarına bağlı olarak kredi arzı üzerinde farklı etkiler yaratabilmektedir. Bu açıdan çalışma, para politikası ve finansal istikrar politikalarının birbirinden tamamen bağımsız değerlendirilmesinin güç olduğunu göstermektedir. Kur hareketlerinin bankaların bilançoları üzerindeki etkisi, kredi arzı üzerinden firmaların finansman koşullarına; buradan da satış, istihdam ve yatırım kararlarına ulaşabilmektedir.

immib

Arz Kaynaklı Kıtık Şoklarının Dış Ticarete Etkileri

Arz Kaynaklı Kıtık Şoklarının ABD Dış Ticaretine Asimetrik Etkileri

Bir diğer TCMB çalışması olan “*Supply-Driven Shortage Shocks and U.S. Trade: Asymmetric Effects and Downside Risks*”, arz ve tedarik kaynaklı kıtlık şoklarının ABD’nin ihracat ve ithalatı üzerindeki etkilerini incelemektedir. Bulgular, tedarik sıkıntılarının ağırlaşması ile arz koşullarının normalleşmesinin dış ticaret üzerinde birbirinin tam tersi sonuçlar doğurmadığını; etkilerin büyüklük, zamanlama ve kalıcılık açısından belirgin biçimde farklılaştığını ortaya koymaktadır. Kıtıkların artması durumunda ihracat ve ithalat hızla daralmakta, ancak bu etki çoğunlukla kısa sürmektedir. Buna karşılık, tedarik koşullarının iyileşmesi dış ticarete daha gecikmeli yansımakta fakat özellikle ihracat üzerindeki olumlu etkiler daha uzun süre devam etmektedir. Ayrıca kıtlık şoklarının, dış ticaretin zaten zayıf olduğu dönemlerde çok daha yüksek kayıplar oluşturduğu ve bu nedenle dış ticaret açısından önemli bir aşağı yönlü risk kaynağı olduğu görülmektedir.

Analizde Ocak 1994-Haziran 2025 dönemine ait aylık ABD reel ihracat ve ithalat verileri kullanılmaktadır. Tedarik sıkıntılarının ölçülmesinde, 25 milyondan fazla gazete makalesinin taranmasıyla oluşturulan haber bazlı kıtlık endeksinden yararlanılmaktadır. Söz konusu endeks; enerji, gıda, sanayi ve iş gücü gibi alanlarda kıtlıkla ilgili ifadelerin ekonomi haberlerinde görülme sıklığını esas almakta ve arz kısıtlarının zaman içerisindeki yoğunluğunu yansıtmaktadır. Kıtık koşullarındaki beklenmedik değişimler belirlenirken reel faaliyet, iş gücü piyasası, enflasyon, faiz, kredi, likidite, döviz kuru ve finansal piyasa gelişmelerini temsil eden makrofinansal faktörler ile ticaret politikası belirsizliği kontrol edilmektedir. Böylece dış ticaretteki değişimlerin mümkün olduğunca talep koşullarından veya politika belirsizliğinden değil, arz kaynaklı tedarik sıkıntılarından kaynaklanan bölümü ayrıştırılmaya çalışılmaktadır.

Şokların Etkisi Farklı Yöntemlerle Ölçülüyor

Yöntemsel yaklaşım, kıtlık şoklarının yalnızca ortalama etkilerini değil, zaman içerisindeki değişimini ve dış ticaretin farklı koşullarındaki sonuçlarını da değerlendirmeye imkan vermektedir. Bu kapsamda sabit parametrelili yerel projeksiyon yöntemiyle şokların ihracat ve ithalat üzerindeki dinamik etkileri incelenmekte, zamanla değişen parametrelili tahminlerle söz konusu aktarımın dönemler arasında farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmaktadır. Ayrıca kantilden kantile regresyon yöntemi kullanılarak kıtlık şoklarının dış ticaretin güçlü veya zayıf seyrettiği dönemlerde aynı büyüklükte sonuçlar doğurup doğurmadığı değerlendirilmektedir. Arz sıkıntılarının artması “kıtlık koşullarının sıkılaşması”, tedarik baskılarının azalması ise “kıtlık koşullarının gevşemesi veya normalleşmesi” olarak ele alınmaktadır.

Bulgular, ihracatta “hızlı bozulma, yavaş toparlanma” şeklinde özetlenebilecek belirgin bir asimetriye işaret etmektedir. Kıtık koşullarının ağırlaşması, ABD ihracatında kısa sürede daralmaya yol açmakta ve en yüksek kayıp şoktan yaklaşık iki ay sonra yüzde 1’e yaklaşmaktadır. Bununla birlikte, söz konusu etki üçüncü aydan sonra bildirilen güven aralıkları içerisinde istatistiksel olarak belirginliğini kaybetmektedir. Tedarik koşullarının iyileşmesi ise

ihracatı hemen artırmamakta; olumlu etki dördüncü aydan itibaren belirginleşerek yaklaşık altıncı ayda yüzde 1'e yakın bir seviyeye ulaşmakta ve onuncu aya kadar devam etmektedir. Bu görünüm, üretimin kritik bir girdinin eksilmesiyle kısa sürede kesintiye uğrayabildiğini, ancak arz koşulları düzelse dahi ihracatın eski seyrine dönmesinin zaman aldığını göstermektedir. Firmaların stoklarını yenilemesi, üretim planlarını yeniden düzenlemesi, ertelenen siparişleri tamamlaması ve uluslararası teslimat takvimlerini normalleştirilmesi gerektiğinden, darboğazın ortadan kalkması ihracatta anlık bir toparlanma yaratmamaktadır.

İthalat tarafında ise daha karmaşık ve dönemlere göre yön değiştiren bir yapı görülmektedir. Tedarik sıkıntılarının ağırlaşması, ithalatta ilk ay içerisinde yaklaşık yüzde 0,7'lik bir gerilemeye yol açmakta, ancak bu etki üçüncü aydan sonra büyük ölçüde ortadan kalkmaktadır. Daha uzun vadede ise ithalatın yeniden artmaya başladığı ve yaklaşık 17'nci aydan sonra pozitif bir tepki verdiği görülmektedir. Bu gelişme; firmaların gecikmeli stok yenilemesi, yurt içindeki kısıtlı üretimin ithal ürünlerle ikame edilmesi ve ertelenen siparişlerin daha sonraki dönemlerde gerçekleştirilmesiyle ilişkilendirilmektedir. Kıtık koşullarının gevşemesi durumunda ise ithalat üçüncü ve onuncu aylar arasında artmakta ve yaklaşık altıncı ayda yüzde 0,9'a yakın bir yükseliş göstermektedir. Bununla birlikte, stok yenileme sürecinin tamamlanması ve tedarik yapısının normalleşmesiyle bu olumlu etki uzun vadede tersine dönebilmektedir. Dolayısıyla ithalat, yalnızca arz şokundan olumsuz etkilenen bir dış ticaret kalemi değil, aynı zamanda yurt içindeki arz açığını kapatan ve üretim sürecinin yeniden kurulmasını destekleyen bir uyum mekanizması olarak öne çıkmaktadır.

İhracat ve İthalat Farklı Kanallardan Etkileniyor

İhracat ve ithalat arasındaki bu farklılaşma, iki ticaret kanalının ekonomik işlevleriyle açıklanmaktadır. İhracat daha doğrudan biçimde yurt içindeki üretim kapasitesine, girdilerin bulunabilirliğine ve firmaların dış pazarlara zamanında teslimat yapabilmesine bağlıdır. Bu nedenle tedarik sıkıntısı ortaya çıktığında ihracat hızla gerilemekte; koşullar iyileştiğinde ise üretim ve teslimat süreçlerinin yeniden kurulması nedeniyle kademeli olarak toparlanmaktadır. İthalat ise hem nihai tüketim talebini hem de üretimde kullanılan ara malı ihtiyacını yansıtmaktadır. Ekonomik faaliyet zayıfladığında ithalat azalabilirken, yurt içi arzın yetersiz kalması durumunda firmalar dış tedarikçilere yönelebilmekte veya tükenen stoklarını yeniden oluşturabilmektedir. Bu nedenle ithalatın kıtlık şoklarına verdiği tepki zaman içerisinde yön değiştirebilmekte ve ihracata kıyasla daha değişken bir görünüm sergilemektedir.

Zamanla değişen tahminler de kıtlık şoklarının etkisinin bütün dönemlerde aynı olmadığını göstermektedir. Küresel değer zincirlerinin derinleşmesi, tam zamanında üretim uygulamalarının yaygınlaşması, firmaların daha düşük stoklarla faaliyet göstermesi ve sınır ötesi girdi bağımlılığının artması, belirli dönemlerde dış ticareti arz kesintilerine karşı daha hassas hale getirmiştir. Buna karşılık küresel ticaretteki yavaşlama, tedarik zincirlerinin kısılması, yeniden yerelleşme ve alternatif tedarikçi arayışları bu hassasiyeti azaltabilmektedir. Tahminlerde ithalat tepkilerinin ihracata kıyasla dönemler arasında daha fazla değiştiği görülmektedir. Ayrıca kıtlık koşullarının gevşemesinin yaratacağı olumlu etkinin; mevcut stok düzeyi, lojistik kapasite, tedarikçi çeşitliliği ve üretimdeki atıl kapasite gibi koşullara daha güçlü biçimde bağlı olduğu değerlendirilmektedir.

En dikkat çekici sonuçlardan biri, kıtlık şoklarının dış ticaretin içinde bulunduğu koşula göre farklı büyüklükte etkiler doğurmasıdır. Dış ticaret faaliyetlerinin zaten zayıf olduğu dönemlerde tedarik sıkıntılarının ağırlaşması, hem ihracat hem de ithalatta yüzde 4'ü aşabilen kayıplara yol açmaktadır. Buna karşılık arz koşullarının iyileşmesiyle ortaya çıkan kazanımlar, olumsuz şokların neden olduğu kayıplara göre daha sınırlı kalmaktadır. Bu sonuç, kıtlık şoklarının simetrik bir arz dalgalanması olarak değerlendirilmemesi gerektiğini göstermektedir. Tedarik sıkıntısı, dış ticaretin güçlü olduğu dönemlerde görece yönetilebilir kalabilirken, ihracat ve ithalatın halihazırda baskı altında bulunduğu dönemlerde mevcut zayıflığı daha da derinleştiren bir aşağı yönlü risk artırıcısına dönüşmektedir.

Otomotiv ve Sermaye Mallarında Hassasiyet Yüksek

Sektörel bulgular, etkilerin üretim yapısı ve girdiler arasındaki tamamlayıcılık derecesine göre farklılaştığını ortaya koymaktadır. Otomotiv ve sermaye malları, kıtlık şoklarına en duyarlı sektörler arasında yer almaktadır. Bu sektörlerde üretim çok sayıda tamamlayıcı girdiye, uzun üretim süreçlerine ve karmaşık uluslararası tedarik ağlarına bağlı olduğundan, tek bir kritik parçanın eksikliği bile bütün üretim ve teslimat sürecini durdurabilmektedir. Otomotiv ihracatı ve ithalatında kıtlık koşullarının ağırlaşmasının ardından en yüksek kayıp ilk bir-iki ay içerisinde görülürken, koşulların normalleşmesiyle ihracattaki toparlanma dördüncü-altıncı aylarda, ithalattaki toparlanma ise altıncı-sekizinci aylarda en yüksek seviyesine ulaşmaktadır. Sermaye mallarında toparlanma daha da gecikmekte; arz koşullarındaki iyileşmenin ihracat üzerindeki en güçlü etkisi yaklaşık 12-14 ay sonra ortaya çıkmaktadır.

Tüketim mallarında tedarik koşullarının düzelmesi, perakendecilerin stoklarını yeniden oluşturması ve ertelenen siparişlerin karşılanması yoluyla ithalatı artırmaktadır. Gıda, yem ve içecek ithalatı ise diğer sektörlerden farklı bir uyum sergilemektedir. Yurt içindeki kıtlık koşulları ağırlaştığında temel ihtiyaçlara yönelik talebin sürmesi nedeniyle gıda ithalatı artmakta ve dış tedarik, tüketim ile üretimin devamlılığını sağlayan bir tampon görevi üstlenmektedir. Sanayi girdilerinde de şokun ilk aşamasında acil dış tedarik arayışı nedeniyle ithalat yükselmekte, ancak kıtlığın ekonomik faaliyeti baskılamaya başlamasıyla bu artış yerini gerilemeye bırakmaktadır. Enerji ticaretinde ise küresel emtia

Küresel Kritik Mineral Görünümü

Raporu

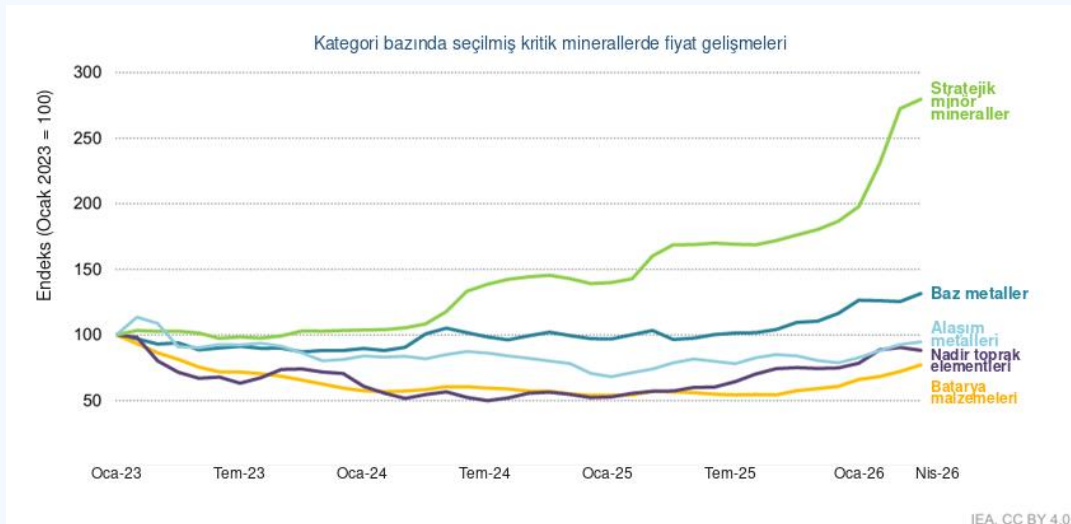
Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), kritik minerallerin küresel enerji, sanayi ve ekonomik güvenlik açısından taşıdığı önemi ele alan “Global Critical Minerals Outlook 2026” yani Küresel Kritik Mineral Görünümü raporunu geçtiğimiz temmuz ayında yayımlamıştır. Rapor; kritik mineral piyasalarında 2025 yılında ve 2026 yılının ilk döneminde yaşanan gelişmeleri, orta ve uzun vadeli arz-talep görünümünü, yatırım eğilimlerini ve tedarik zincirlerinin çeşitlendirilmesine yönelik politika seçeneklerini değerlendirmektedir. Bu yılki çalışmada enerji teknolojilerinde kullanılan temel minerallerin yanı sıra yapay zeka, yarı iletkenler, ileri imalat, havacılık, savunma ve nükleer enerji açısından önem taşıyan stratejik minerallere de özel ağırlık verilmektedir.

Raporun temel mesajı, kritik minerallerde sorunun yalnızca gelecekte yeterli miktarda üretim yapılması olmadığını ortaya koymaktadır. Madencilik, rafinaj ve ileri işleme kapasitesinin sınırlı sayıda ülkede yoğunlaşması; ihracat kısıtlamaları, jeopolitik gerilimler ve ticaret yollarındaki kesintiler nedeniyle doğrudan bir ekonomik güvenlik riski oluşturmaktadır. Bu nedenle kritik mineral politikalarının odağı arz yeterliliğinden arzın dayanıklılığına, çeşitlendirilmesine ve acil durum hazırlığına doğru genişlemektedir.

Fiyatlar yeniden yükselişe geçiyor

Kritik mineral fiyatları, önceki yıllardaki gerilemenin ardından 2025 yılında ve 2026 yılının ilk aylarında yeniden yükselişe geçmiştir. Alüminyum, bakır ve kalay gibi baz metallerin fiyatları Ocak 2025 ile Nisan 2026 arasında yaklaşık üçte bir oranında artarken, bakır fiyatları tarihî zirvelere ulaşmıştır. Batarya hammaddelerinde de toparlanma görülmektedir. Enerji depolama sistemlerinden gelen güçlü talep ve sınırlı arz nedeniyle lityum fiyatları iki kattan fazla artmış; Demokratik Kongo Cumhuriyeti tarafından uygulanan ihracat sınırlamalarının etkisiyle kobalt fiyatlarındaki artış yaklaşık yüzde 130'a ulaşmıştır.

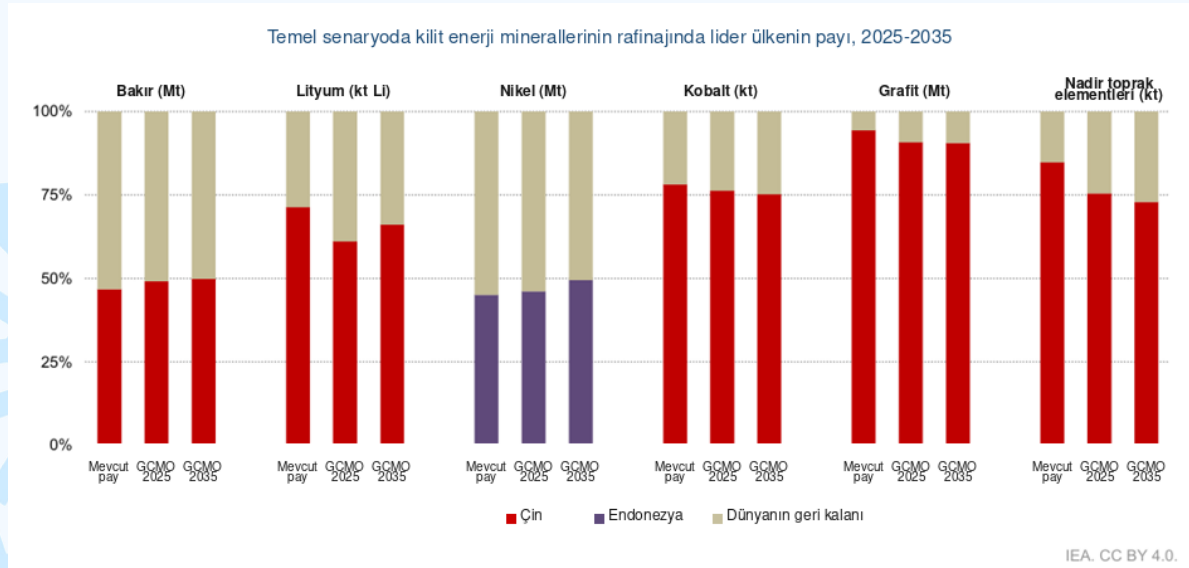
Daha küçük hacimli ancak yüksek teknoloji ve savunma sanayileri bakımından stratejik öneme sahip minerallerde artış daha belirgin gerçekleşmektedir. Bu gruptaki fiyatlar genel olarak iki kattan fazla yükselirken, tungsten fiyatı yaklaşık altı katına çıkmıştır. Çin'in ihracat kontrolleri kapsamındaki galyum, germanyum ve ağır nadir toprak elementlerinde Çin iç piyasası ile diğer bölgeler arasındaki fiyat farkı da belirgin biçimde açılmaktadır.

Tedarik zincirlerinde yoğunlaşma ve dolayısıyla kırılganlık artıyor

Rapor, rafinaj kapasitesindeki coğrafi yoğunlaşmanın 2025 yılında daha da arttığını belirtmektedir. Son iki yılda rafine arzda kaydedilen büyümenin dörtte üçünden fazlası, nikelde Endonezya; diğer başlıca enerji minerallerinde ise Çin tarafından gerçekleştirilmiştir. Nadir toprak elementleri dışarıda bırakıldığında en büyük rafinaj ülkesinin ortalama payı 2023 yılındaki yüzde 70 seviyesinden 2025 yılında yüzde 72'ye yükselmiştir. Manganez, nikel ve grafit gibi bazı pazarlarda arz artışının neredeyse tamamı hakim tedarikçiden gelmektedir.

Bu görünüm, madencilik yatırımlarındaki çeşitlenmenin tek başına yeterli olmadığını göstermektedir. Yeni maden projeleri farklı bölgelerde geliştirilebilmekte; ancak rafinaj, kimyasal işleme, katot-anot malzemesi ve kalıcı mıknatıs üretimi gibi orta ve alt aşamalarındaki kapasite aynı hızla genişlememektedir. Çin günümüzde küresel bakır rafinajının yaklaşık yarısını, lityum rafinajının yüzde 70'ini, kobalt rafinajının yüzde 75'ini, mıknatıs sınıfı nadir toprak ayrıştırmasının yüzde 85'ini ve batarya sınıfı grafit üretiminin yüzde 90'ından fazlasını gerçekleştirmektedir.

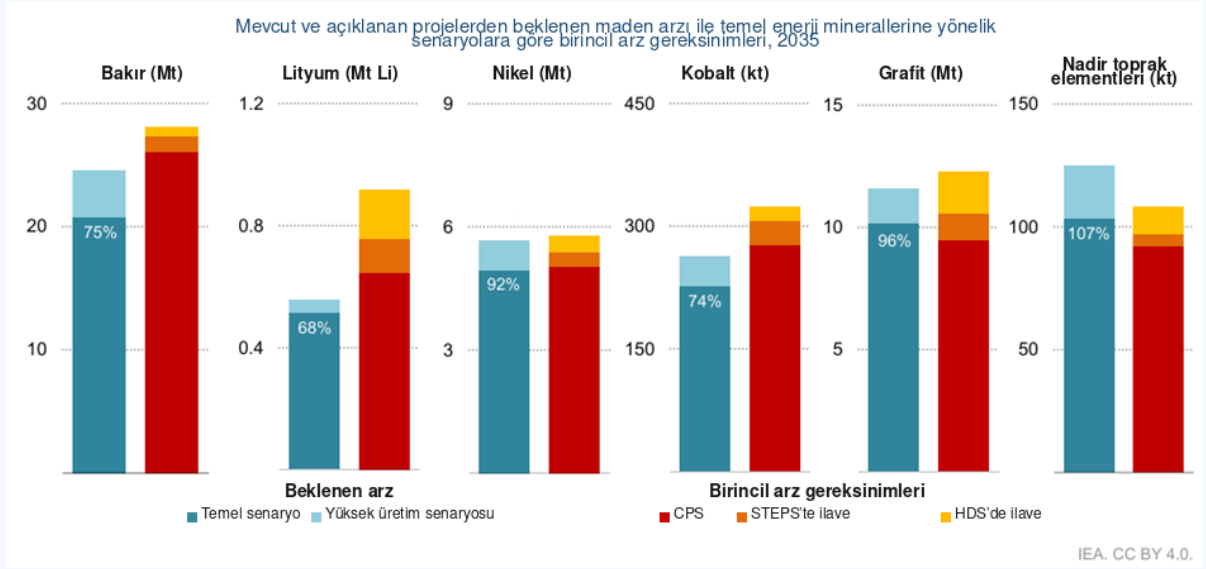

(GCMO=Global Critical Minerals Outlook)

2035'e kadar arz açıkları devam etmektedir

Enerji teknolojilerinin yaygınlaşması, kritik mineral talebini bütün senaryolarda artırmaktadır. Mevcut politika eğilimlerini yansıtan senaryoya göre 2040 yılına kadar lityum talebinin üç kattan fazla, grafit talebinin yaklaşık iki kat, nikel talebinin yüzde 65 ve mıknatıs sınıfı nadir toprak elementi talebinin yaklaşık yüzde 50 artması beklenmektedir. Bakır talebinin ise yaklaşık yüzde 25 yükselerek bugünkü düzeyine yaklaşık 7 milyon ton eklenmesi öngörülmektedir.

Mevcut ve açıklanmış projeler dikkate alındığında bakır ve lityumda 2035 yılına kadar arz açığının sürmesi beklenmektedir. Bakırda 2035 yılı için öngörülen açık, yeni projelerdeki ilerleme sayesinde önceki rapora göre daralmakla birlikte yaklaşık yüzde 25 düzeyinde kalmaktadır. Lityumda da güçlü talep artışı karşısında yeni maden ve rafinaj kapasitesine ihtiyaç duyulmaktadır. Kobaltta ise Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin ihracat kotası, kısa sürede piyasa dengesini değiştirerek yeni bir arz açığı ortaya çıkarmaktadır.

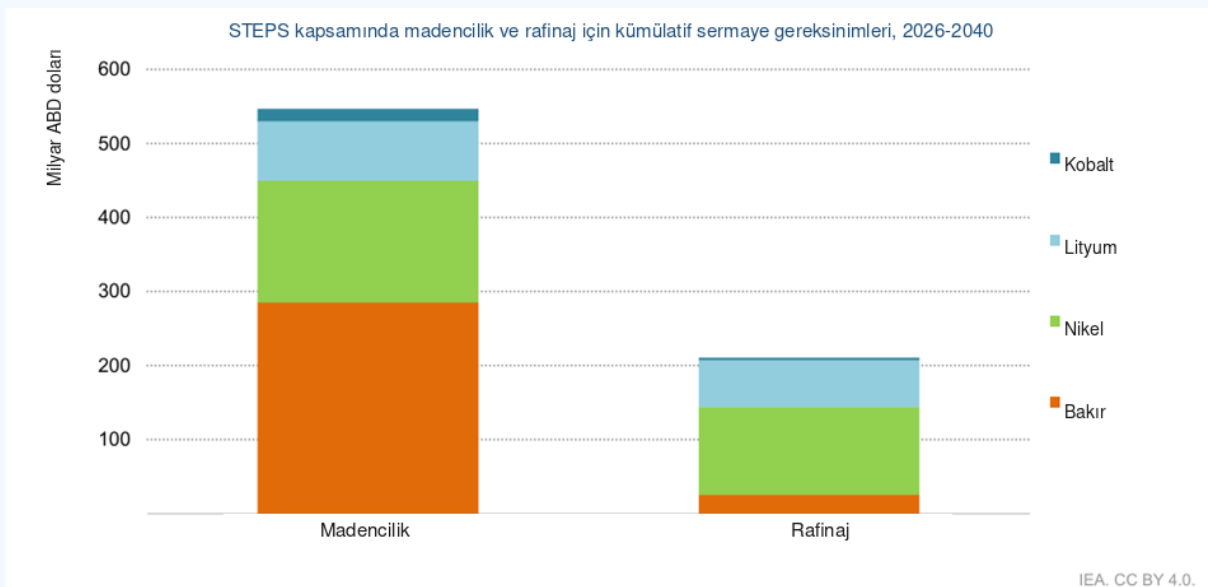

(CPS = Current Policies Scenario; HDS = High Demand Scenario; STEPS = Stated Policies Scenario.)

Yatırım ihtiyacı 750 milyar doları aşıyor

IEA, başlıca enerji minerallerinde 2040 yılına kadar talebin karşılanabilmesi için madencilik ve rafinaj değer zincirlerinde toplam 750 milyar doların üzerinde yatırım gerektiğini hesaplamaktadır. Yatırım ihtiyacının en büyük bölümünü bakır oluşturmaktadır. Yeni madenlerin geliştirilmesindeki uzun izin ve inşaat süreçleri, düşen cevher tenörleri ve artan sermaye yoğunluğu yatırım gereksinimini büyötmektedir.

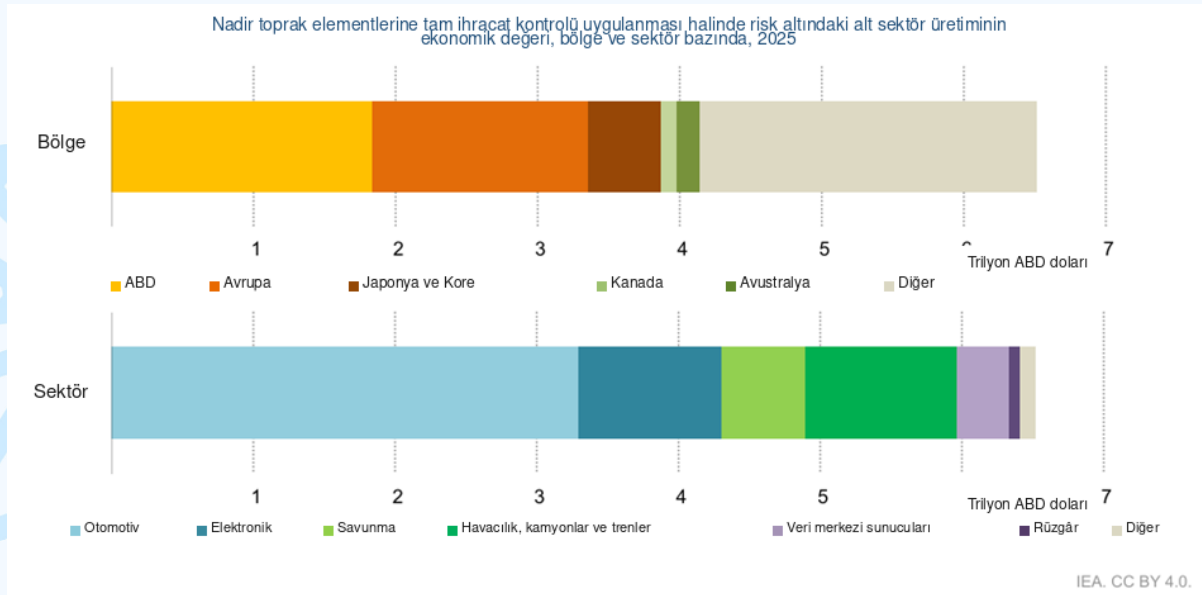
Buna karşın kritik mineral yatırımları 2025 yılında yüzde 9 gerilemiş ve birkaç yıldır devam eden büyüme sona ermiştir. Batarya metallerindeki sermaye harcamaları yüzde 20'den fazla azalırken, lityum şirketlerinin yatırımları yaklaşık yüzde 40 düşmüştür. Bakır odaklı şirketlerin harcamaları ise uzun vadeli talep görünümüne duyulan güvenin etkisiyle yüzde 8 artmıştır. Kamu finansmanı taahhütleri gelişmiş ekonomilerde 2025 yılında yaklaşık 65 milyar dolara ulaşmış; ancak açıklanan tutarlarla fiilen kullandırılan finansman arasındaki fark önemini korumuştur.

İhracat kontrolleri teorik riski ekonomik kayba dönüştürmektedir

Kritik minerallere uygulanan ihracat kontrolleri son yıllarda hızla yaygınlaşmaktadır. Çin'in ihracat kontrolüne tabi tuttuğu mineral tarife kodlarının sayısı 2023 yılından bu yana üç katına çıkmıştır. Demokratik Kongo Cumhuriyeti kobalta, Zimbabwe lityuma ve Mozambik grafitte yönelik yeni sınırlamalar getirmiştir. Böylece tedarik yoğunlaşmasından kaynaklanan risk, varsayımsal bir kırılganlık olmaktan çıkarak üretim ve ticareti doğrudan etkileyen bir unsura dönüşmüştür.

IEA'nın hesaplamasına göre nadir toprak elementlerine yönelik kontrollerin tam olarak uygulanması durumunda Çin dışındaki ülkelerde yıllık 6,5 trilyon dolarlık nihai üretim risk altına girebilecektir. En yüksek maruziyet 3 trilyon doların üzerindeki değerle otomotiv sektöründe görülmektedir. Elektronik ile havacılık, kamyon ve trenleri kapsayan diğer ulaşım sektörlerinde risk tutarı ayrı ayrı 1 trilyon doları aşmaktadır. Savunma sanayisinde yaklaşık 600 milyar dolarlık, veri merkezi sunucularında ise 350 milyar doların üzerinde üretim değeri etkilenebilecektir. Batarya sınıfı grafit ticaretinin tamamen kesintiye uğraması halinde ise Çin dışındaki yıllık 300 milyar dolardan fazla üretimin risk altında kalacağı hesaplanmaktadır.

Stratejik küçük minerallerin etkisi hacimlerinin çok üzerinde

Galyum, germanyum, indiyum, antimon, tungsten, tellür ve itriyum gibi stratejik küçük mineraller görece sınırlı pazar hacmine sahip olmakla birlikte, yarı iletkenler, yapay zeka altyapıları, robotik, telekomünikasyon, havacılık ve savunma teknolojileri açısından vazgeçilmez girdiler sağlamaktadır. IEA'nın risk değerlendirmesinde galyum, mangan sınıfı nadir toprak elementleri, itriyum, grafit, tungsten, tellür, kobalt ve germanyum en yüksek arz riski taşıyan malzemeler arasında yer almaktadır.

Bu minerallerin önemli bir bölümü bakır, çinko ve kurşun işleme süreçlerinde yan ürün olarak elde edilmektedir. Dolayısıyla baz metal izabe tesisleri yalnızca ana metal üreten tesisler değil; kritik yan ürünlerin geri kazanıldığı, hurda metallerin yeniden işlendiği ve ileri imalat sanayilerine girdi sağlayan stratejik altyapılar olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte bakır, çinko ve kurşun izabe ücretlerinin tarihî düşük seviyelere gerilemesi, Çin dışındaki tesislerin ekonomik sürdürülebilirliği üzerinde baskı oluşturmaktadır.

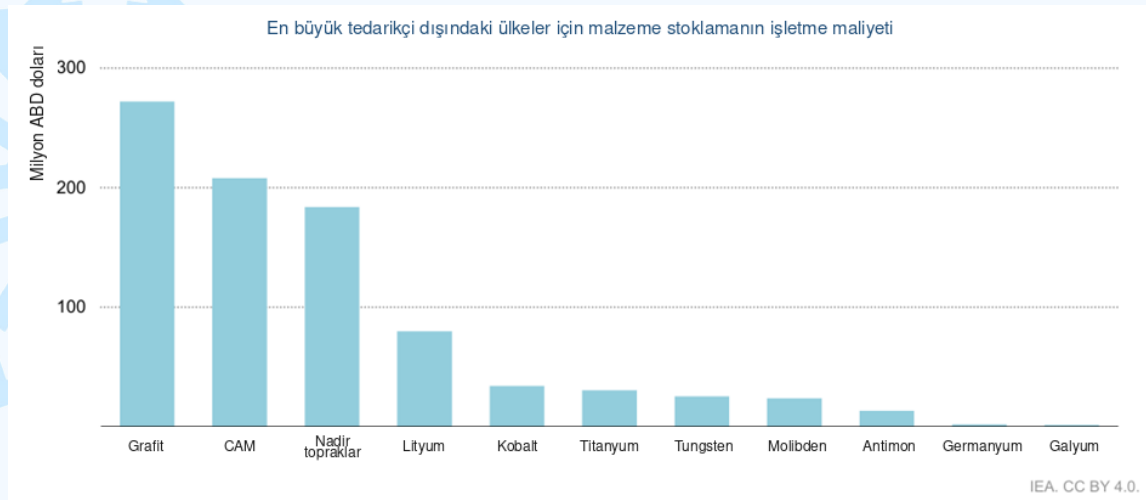
Çeşitlendirme maliyeti bir güvenlik primi olarak görülüyor

Hakim tedarikçi dışındaki yeni rafinaj projelerinin sermaye maliyetleri yüzde 20 ile yüzde 150 arasında daha yüksek olabilmekte; işletme maliyetleri ise ortalama yüzde 50 düzeyinde artabilmektedir. Buna rağmen kritik minerallerin nihai ürün fiyatları içindeki payı çoğu durumda sınırlı kalmaktadır. Kritik mineraller ortalama bir elektrikli aracın satış fiyatının yaklaşık yüzde 3'ünü oluşturmakta; nadir toprak elementlerinin araç değerindeki payı yüzde 1'in altında bulunmaktadır. Nadir toprak fiyatlarının üç katına çıkması, bir otomobilin fiyatını yalnızca yaklaşık yüzde 0,1 artırmaktadır.

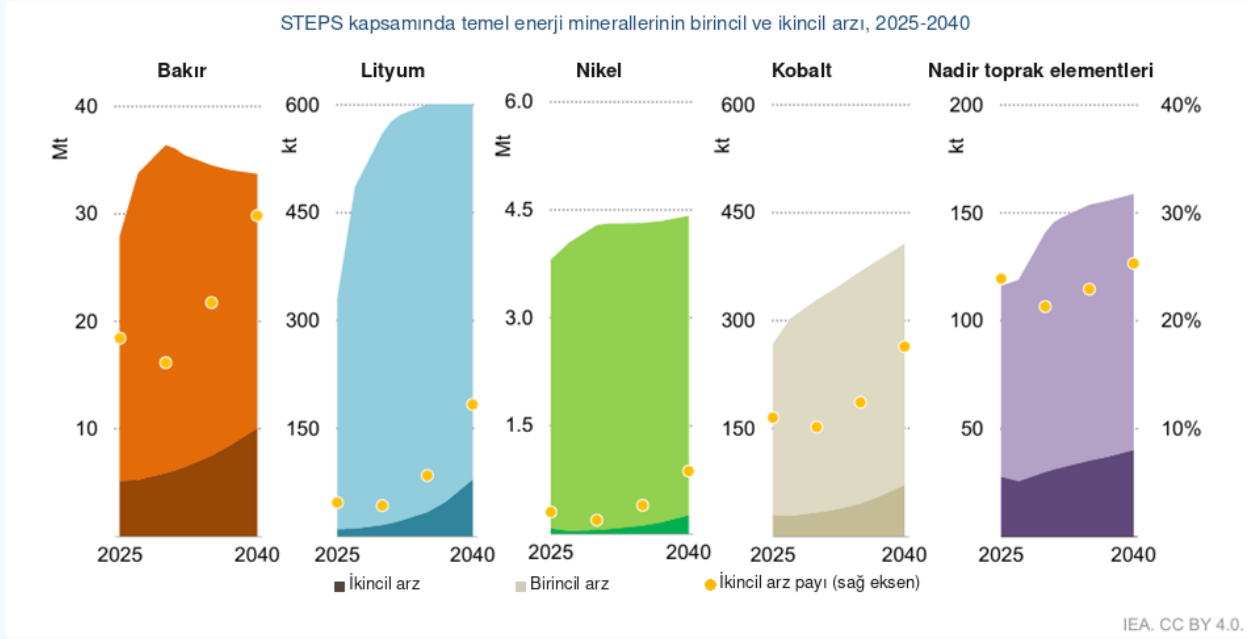
Rapor bu nedenle tedarik çeşitlendirmesinden kaynaklanan ilave maliyetin bir 'mineral güvenliği primi' olarak ele alınabileceğini ifade etmektedir. Bu prim, yoğunlaşmış tedarik zincirlerinin yol açabileceği çok daha büyük üretim kayıplarına karşı ekonomik bir sigorta işlevi görebilecektir. Yatırım hibeleri, uygun maliyetli krediler, fiyat tabanı ve tavanı mekanizmaları, alım garantileri, stratejik rezervler ve çeşitlendirilmiş tedarik şartları bu çerçevede değerlendirilen başlıca araçlardır.

Stoklama ve geri dönüşüm ile kısa ve uzun vadeli dayanıklılık

Yeni maden ve rafinaj projelerinin geliştirilmesi uzun yıllar alabildiğinden stratejik stoklar, ani arz kesintilerine karşı kısa vadeli bir tampon sağlamaktadır. IEA'nın incelediği en yüksek riskli 11 malzeme için, hakim tedarikçi dışındaki ülkelerde bir yıllık ithalatı karşılayacak stokların yıllık net maliyetinin 900 milyon doların altında kalacağı tahmin edilmektedir. Bu tutar, büyük ölçekli arz kesintilerinin yol açabileceği ekonomik kayıplarla karşılaştırıldığında sınırlı bulunmaktadır.

Geri dönüşüm ise orta ve uzun vadede birincil arz üzerindeki baskıyı azaltabilecek diğer temel araçtır. Mevcut politika koşullarında başlıca enerji minerallerindeki ortalama geri dönüşüm oranının bugün yaklaşık yüzde 10 seviyesinden 2040 yılında yüzde 20'ye yaklaşması beklenmektedir. Bakır ve kobaltta görece gelişmiş geri dönüşüm akışları bulunurken, lityum, nikel ve nadir toprak miktatsızlarında kullanım ömrü sona eren ürün miktarının artmasıyla yeni bir büyüme alanı oluşmaktadır. Bununla birlikte batarya geri dönüşüm kapasitesi de yoğunlaşmış durumdadır; Çin küresel ön işleme kapasitesinin dörtte üçünden fazlasına ve malzeme geri kazanım kapasitesinin yaklaşık yüzde 90'ına sahiptir.

Nükleer yakıt zinciri ve Latin Amerika özel önem dikkat çeken konulardan

Raporun özel inceleme alanlarından biri nükleer yakıt zinciridir. Küresel nükleer kapasitenin yeniden büyümeye başlaması uranyum madenciliği, dönüştürme, zenginleştirme ve yakıt imalatında yeni yatırımları gerekli kılmaktadır. En yakın darboğazın özellikle uranyum dönüştürme kapasitesinde ortaya çıkabileceği; yeni nesil reaktörlerde kullanılacak yüksek oranlı düşük zenginleştirilmiş uranyum talebinin de zenginleştirme kapasitesi ihtiyacını artıracığı belirtilmektedir. İlk üç ülke uranyum madenciliğinin yaklaşık dörtte üçünü, dönüştürme ve zenginleştirme kapasitesinin ise yaklaşık yüzde 70'ini kontrol etmektedir.

Latin Amerika ve Karayipler ise çeşitlendirilmiş tedarik zincirlerinin geliştirilmesi bakımından önemli bir potansiyel sunmaktadır. Bölge küresel bakır madenciliğinin yaklaşık yüzde 40'ını ve lityum üretiminin yaklaşık dörtte birini gerçekleştirmekte; aynı zamanda molibden, niyobyum ve renyum gibi stratejik minerallerde güçlü bir konuma sahip bulunmaktadır. Ancak lityum dışındaki başlıca enerji minerallerinde çıkarılan hammaddenin yalnızca yaklaşık beşte biri bölgede rafine edilmektedir. Yerel rafinaj, altyapı, teknoloji ve insan kaynağı yatırımlarının güçlendirilmesi halinde bölgenin küresel tedarik çeşitlendirmesine ve kendi ekonomik katma değerine daha yüksek katkı sağlaması mümkün görülmektedir.

Kritik mineraller enerji dönüşümünün ötesine geçerek küresel ekonomik ve endüstriyel güvenliğin temel unsurlarından biri haline geldi

Önümüzdeki dönemde rekabetin yalnızca maden rezervleri üzerinden değil; rafinaj kapasitesi, proses teknolojisi, özel ekipman, nitelikli iş gücü, geri dönüşüm altyapısı ve güvenilir ticaret ortaklıkları üzerinden şekillenmesi beklenmektedir. Raporun ortaya koyduğu çerçevede, tedarik zinciri dayanıklılığı için madencilikten nihai ürüne kadar bütün değer zincirini kapsayan bir yaklaşım gerekmektedir. Tedarik kaynaklarının çeşitlendirilmesi, stratejik stokların oluşturulması, geri dönüşümün geliştirilmesi, izlenebilirlik sistemlerinin yaygınlaştırılması ve kamu finansmanının özel yatırımları harekete geçirecek şekilde tasarlanması temel politika alanları olarak öne çıkmaktadır. Kritik minerallerin nihai ürün maliyetindeki görece sınırlı payına karşılık arz kesintilerinin yaratabileceği yüksek ekonomik kayıp, güvenli ve çeşitlendirilmiş tedarik için ödenecek ilave maliyetin stratejik bir sigorta olarak değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Avrupa Birliği'nde Yapısal Dönüşüm

Farklı Kaynaklı, Ortak Sonuçlu İki Eğilim

Avrupa Birliği ekonomisi, biri uzun vadeli ve öngörülebilir, diğeri ani ve döngüsel nitelik taşıyan iki yapısal baskı altında bulunmaktadır. Bunlardan ilki nüfusun yaşlanmasıyla şekillenen demografik dönüşüm, ikincisi ise iklim değişikliğinin iç su yolu taşımacılığı üzerindeki etkisidir. Her iki eğilim de nihai olarak aynı sonucu doğurmaktadır: Birlik pazarında üretim ve ticaret maliyetlerinin kalıcı biçimde yükselmesi. Bu durum, ihracatının önemli bir bölümünü AB pazarına yönlendiren firmalarımız açısından yakından izlenmesi gereken bir gündem oluşturmaktadır. Söz konusu başlıklar, bir yandan fiyat rekabeti üzerinde baskı yaratırken diğeryandan yeni pazar ve ürün fırsatlarını beraberinde getirmektedir.

AB Nüfusu Büyümekte, Ancak Bileşimi Değişiyor

Eurostat tarafından 10 Temmuz 2026 tarihinde yayımlanan Avrupa Demografisi Raporu'na göre AB nüfusu, 2004-2024 döneminde 432,8 milyondan 449,2 milyona yükselerek yüzde 4 oranında artış göstermiştir. Ancak bu artış doğal nüfus hareketlerinden değil, büyük ölçüde göçten kaynaklanmıştır. Söz konusu dönemde 19 üye ülkede nüfus artarken 8 ülkede azalma kaydedilmiş; en yüksek oransal gerilemeler yüzde 18 ile Letonya, yüzde 17 ile Bulgaristan ve yüzde 15 ile Litvanya'da gözlemlenmiştir.

Yaşlanma İşgücü Arzını Daralıyor

Aynı raporda, 80 yaş ve üzeri nüfusun toplam içindeki payının 2004-2024 arasında yüzde 3,8'den yüzde 6,1'e yükseldiği, 15 yaş altı nüfusun payının ise yüzde 16,2'den yüzde 14,6'ya gerilediği belirtilmektedir. Toplam doğurganlık hızı kadın başına 1,38 canlı doğum düzeyindedir. Eurostat'ın EUROPOP2025 projeksiyonları ise AB nüfusunun 2029 yılında 453,3 milyon ile zirveye ulaşacağını, 2050'de 445 milyona gerileyeceğini ve çalışma çağındaki nüfusun kademeli olarak daralacağını ortaya koymaktadır.

Değişen Talep Yapısı Yeni İhracat Alanları Doğuruyor

Yaşlanan nüfus, AB pazarında tüketim kompozisyonunu dönüştürmektedir. Sağlık teknolojileri, medikal cihaz ve sarf malzemeleri, erişilebilir yapı çözümleri ile bakım ve rehabilitasyon ekipmanlarına yönelik talebin önümüzdeki dönemde artması beklenmektedir. Bu eğilim, maden ve metal sanayimizin paslanmaz çelik ürünler, hassas döküm parçalar, medikal aksam ve otomasyon bileşenleri gibi katma değeri yüksek ürün gruplarında konumlanması için elverişli bir zemin sunmaktadır. Kamu sağlık harcamalarındaki artış eğilimi, bu ürün gruplarında kamu ihalelerine yönelik hazırlık yapılmasını da anlamlı kılmaktadır.

İşgücü Kıtılığı ve Yakın Tedarik Eğilimi

Nitelikli işgücü açığı, özellikle metal işleme, kaynak, kalıpcılık ile bakım ve onarım gibi meslek dallarında derinleşmektedir. Bu durum AB'li üreticileri iki yönlü bir arayışa yöneltmektedir: üretimde otomasyon ve robotik yatırımlarını artırmak veya emek yoğun süreçleri coğrafi olarak yakın ülkelere kaydırmak. Gümrük Birliği üyeliği, lojistik yakınlığı ve tedarik esnekliği

sayesinde ülkemiz, bu yakın tedarik eğiliminin başlıca adreslerinden biri konumundadır. Bu potansiyelin kalıcı siparişe dönüşmesi, sertifikasyon ve sürdürülebilirlik uyumunun eş zamanlı güçlendirilmesine bağlıdır.

İklim Değişikliği Avrupa'nın Nehir Koridorlarını Tehdit Ediyor

Temmuz-Ağustos 2026 döneminde Avrupa, iklim değişikliğinin tetiklediği şiddetli kuraklık ve rekor sıcaklıklarla karşı karşıya kalmıştır. Ren Nehri'nin kritik geçiş noktası olan Kaub ölçüm istasyonunda su seviyesi 14 santimetreye kadar gerileyerek 1880 yılından bu yana kaydedilen en düşük düzeye inmiştir. Tuna Nehri'nde su seviyeleri son otuz yılın en düşük noktasına ulaşmış; Macaristan ve Romanya'da soğutma suyu yetersizliği nedeniyle nükleer santrallerde üretim geçici olarak durdurulmuştur. Fransa, Almanya ve İspanya'da toprak nemi rekor düzeyde azalmış; kuraklığın etkisi tarımsal rekolteden enerji arzına kadar geniş bir alana yayılmıştır.

Taşıma Maliyetleri Katlanarak Artıyor

Avrupa'da yılda yaklaşık 473 milyon ton yük iç su yollarıyla taşınmakta olup bu hacmin yaklaşık yüzde 70'i Ren Nehri üzerinden gerçekleşmektedir. Düşük su seviyesi nedeniyle mavnalar, normal yükleme kapasitelerinin dörtte birinin altında çalışabilmektedir. Rotterdam-Karlsruhe hattında akaryakıt navlunu, Haziran ayındaki ton başına 45 avro seviyesinden Ağustos ayında 150 avroya yükselmiştir. Bin beş yüz tonluk tek bir mavnanın ikame edilmesi ise 60 ila 200 arasında kamyon gerektirmekte, mevcut karayolu ve demiryolu kapasitesi bu ikameyi karşılamakta yetersiz kalmaktadır.

Sanayi Üretimi ve Büyüme Üzerindeki Etki

Rotterdam'dan Alman-İsviçre sınırına uzanan yaklaşık 700 kilometrelik Ren koridoru, Almanya'nın nehir yükünün yüzde 40'ını taşımaktadır. Bu nedenle düşük su seviyesinin bir ay boyunca sürmesi dahi ülkenin sanayi üretiminde yaklaşık yüzde 1 oranında gerilemeye yol açabilmektedir. Ekonomistler, mevcut krizin Almanya'nın 2026 yılı üçüncü çeyrek büyümesini 0,35 puana kadar aşağı çekebileceğini öngörmektedir. Kimya, çelik, enerji ve tarım ürünleri sektörleri etkiden en fazla pay alan alanlar olmuştur. Bölgesel ölçekte ise iç su yolu taşımacılığının karayoluna kayması, hem karbon salımını hem de sınır ötesi taşıma tarifelerini yukarı yönlü etkilemiştir.

İhracatçılarımız Açısından Doğrudan Sonuçlar

Söz konusu tıkanıklık, AB'ye yönelik sevkiyatlarda teslim sürelerini uzatmakta, liman ve terminalerde bekleme sürelerini artırmakta ve ithalatçı firmaların stok politikalarını değiştirmesine yol açmaktadır. Hammadde ve ara mal fiyatlarındaki artış, alıcı firmaların maliyet baskısını tedarikçilere yansıtma eğilimini güçlendirmektedir. Bu çerçevede Anvers, Rotterdam ve Amsterdam limanlarına yapılan sevkiyatlarda iç dağıtım maliyetlerinin ayrıca değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Özellikle dökme ve ağır tonajlı ürünlerde navlun kalemi, teklif aşamasında gerçekçi biçimde fiyatlandırılmalıdır.

**EKONOMİ VE İHRACAT BÜLTENİ DİĞER SAYILARINA
ERİŞMEK İÇİN QR KODU OKUTABİLİR YAHUT ÜZERİNE
TIKLAYABİLİRSİNİZ.**